

Sosiaalisen hyvinvoinnin mittaaminen

Case Monikulttuurikeskus Kompassi

Katri Barbatkov

Opinnäytetyö

25.11.2011

Ammattikorkeakoulututkinto

Koulutusala Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala	
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma	
Työn tekijä(t) Katri Barbatkov	
Työn nimi Sosiaalisen hyvinvoinnin mittaaminen Case Monikulttuurikeskus Kompassi	
Päiväys 25.11.2011	Sivumäärä/Liitteet 48/2
Ohjaaja(t) Ulla Loikkanen	
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kuopion Settlementti Puijola ry	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa sosiaalisesta tilinpidosta ja sosiaalisen tilinpäätöksen merkityksestä avustusten saamiseen. Opinnäytetyön teoriaosa rakentui sosiaalisen tilinpidon prosessista, sosiaalisesta hyvinvoinnista ja sosiaalisesta pääomasta, kolmannelta sektorista Suomessa sekä rahoittajien avustusperiaatteista.</p> <p>Opinnäytetyön empiirisessä osassa tarkasteltiin monikulttuurikeskus Kompassin sosiaalisia tavoitteita Settlementti Puijolan sosiaalisen tilinpäätöksen kautta ja selvitettiin avustusten hakijan ja myöntäjien käsityksiä sosiaalisesta tilinpidosta ja sen merkityksestä avustusten saamisessa.</p> <p>Opinnäytetyön tutkimusosuus toteutettiin laadullisena tapaustutkimuksena. Aineiston hankintamenetelmänä oli teemahaastattelu. Opinnäytetyöhön haastateltiin sekä monikulttuurikeskus Kompassin että rahoittajien edustajia. Haastatteluteemoiksi nousivat kokemukset sosiaalisesta tilinpidosta työkaluna, oikeanlaisten tavoitteiden asettamisen ja ulkopuolisen tilintarkastuksen tärkeys, sosiaalisen tilinpäätöksen merkitys avustuksia myönnettäessä sekä sosiaalisen tilinpidon haasteet ja kehittäminen.</p> <p>Haastateltavien mielestä sosiaalisen tilinpidon menetelmä on hyvä ja merkityksellinen työkalu, kun tavoitteiden asettaminen on tehty oikein ja tilintarkastus hoidettu asianmukaisesti, ulkopuolisesti ja puolueettomasti. Sosiaalinen tilinpito on kuitenkin vasta kehittämisvaiheessa Suomessa.</p> <p>Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että sosiaalista tilinpitoa arvostetaan sekä rahoittajien että rahoitettavan puolelta. Sosiaalisen tilinpidon merkitys tulee kasvamaan tulevaisuudessa. Sosiaalinen tilinpito rakentaa luottamusta ja uskottavuutta toimijoiden välille.</p>	
Avainsanat Sosiaalinen tilinpito, kolmas sektori, avustusperiaatteet	

Field of Study Social Sciences, Business and Administration			
Degree Programme Degree Programme in Business and Administration			
Author(s) Katri Barbatkov			
Title of Thesis Measuring social welfare Case Multicultural Centre Kompassi			
Date	25.11.2011	Pages/Appendices	48/2
Supervisor(s) Ulla Loikkanen			
Client Organisation/Partners Kuopion Setlementti Puijola ry			
<p>Abstract</p> <p>The aim of this thesis was to provide information on social accounting and to clarify the purpose of the social accounting to get finance. The theoretical context is based on the process of social accounting, social welfare and social capital, the third sector in Finland and the funding principles of financiers.</p> <p>The objective of empirical research was to study social objectives of Multicultural Centre Kompassi and to clarify stakeholders' perspectives about the purpose of the social accounting.</p> <p>The research was a qualitative case study. The research material was collected in semi-structured interviews. The interviewees were the member of Kompassi and the members of the financiers.</p> <p>According to the results of the research the social accounting as a tool is very useful, as the objectives are set right and social auditing is done externally. In Finland the social accounting is just in the development phase.</p> <p>According to the results of the research the social accounting is valued by the financiers and the organizations that get the finance. The purpose of the social accounting is going to grow in the future.</p>			
Keywords Social accounting, third sector, funding principles			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	6
1.1	Opinnäytetyön tavoite ja rajaukset.....	6
1.2	Aikaisemmat tutkimukset	9
1.3	Opinnäytetyön rakenne.....	10
2	SOSIAALINEN PÄÄOMA JA HYVINVOINTI.....	11
2.1	Sosiaalinen pääoma.....	11
2.2	Sosiaalinen hyvinvointi.....	12
2.3	Kolmas sektori hyvinvoinnin tuottajana.....	13
3	MONIKULTTUURIKESKUS KOMPASSI.....	16
3.1	Kompassi osana Setlementti Puijola.....	16
3.2	Kompassi kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien keskiössä	16
4	SOSIAALINEN TILINPITO	18
4.1	Sosiaalisen tilinpidon menetelmä	18
4.2	Sosiaalisen tilinpidon vaiheet	19
4.3	Sosiaalinen tilinpito setlementeissä	22
4.4	Kompassin sosiaaliset tavoitteet.....	23
5	KOMPASSIN PÄÄYHTEISTYÖKUMPPANIT JA RAHOITTAJAT	28
5.1	Kuopion kaupunki	28
5.2	Raha-automaattiyhdistys.....	30
6	TUTKIMUSMENETELMÄ	33
6.1	Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu	33
6.2	Analysointi.....	34
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET, YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT	35
7.1	Sosiaalinen tilinpito työkaluna.....	35
7.2	Tavoitteiden asettaminen ja ulkopuolinen tilintarkastus.....	36
7.3	Sosiaalisen tilinpidon merkitys avustuksia myönnettäessä.....	37
7.4	Sosiaalisen tilinpidon kehittäminen ja haasteet.....	38
7.5	Tutkimuksen yhteenveto ja päätelmät.....	39
7.6	Tutkimuksen luotettavuus	41
8	POHDINTA.....	43
	LÄHTEET	46

LIITTEET

Liite 1 Sähköpostiviesti haastateltaville

Liite 2 Haastattelurunko

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan monikulttuurikeskus Kompassin sosiaalisia tavoitteita ja niiden toteutumista sosiaalisen tilinpäätöksen avulla. Lisäksi tutkitaan rahoittajien avustusstrategioita ja pohditaan kohtaavatko rahoittajien ja rahoitettavan yhdistyksen tavoitteet. Keskeisiä asioita tässä opinnäytetyössä ovat sosiaalisen hyvinvoinnin ja pääoman käsitteet, kolmannen sektorin asema Suomessa hyvinvoinnin tuottajana ja sosiaalisten tulosten osoittamiseen ja vaikutusten arviointiin kehitetty sosiaalisen tilinpidon menetelmä.

Toimeksiantaja monikulttuurikeskus Kompassi on monikulttuurisuuden asiantuntija ja monikulttuurisen vapaaehtoistyön kehittäjä ja tarjoaja Kuopiossa. Kompassi tuottaa monikulttuurisuuteen ja vertaistukeen perustuvia toimintoja. (Setlementti Puijolan sosiaalinen tilinpäätös 2010.) Kompassi on osa Setlementtiliikkeeseen kuuluvaa Setlementti Puijola ry:tä. Setlementtiliikkeen perusarvot ovat lähimmäisenrakkaus, yhteisöllisyys ja erilaisten ihmisten välinen yhteistyö. Setlementtiliike toimii muun muassa syrjäytymisen ehkäisemiseksi sosiaalista pääomaa ja hyvinvointia kasvattaen. (Setlementtiliitto 2011.)

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja rajaukset

Tämän opinnäytetyön ensimmäisenä tavoitteena on esitellä toistaiseksi vielä aika tuntematon sosiaalisen tilinpidon menetelmä. Tähän menetelmään tutustutaan Setlementti Puijolan sosiaalisen tilinpäätöksen avulla. Puijolan sosiaalisesta tilinpäätöksestä tarkasteluun on otettu Puijolan alaisuudessa toimivan monikulttuurikeskus Kompassin sosiaaliset tavoitteet. Opinnäytetyön toisena tavoitteena on selvittää, millaisia käsityksiä avustusten hakijana ja myöntäjänä työskentelevillä henkilöillä on sosiaalisesta tilinpidosta työkaluna ja sen merkityksestä erityisesti avustusten saamisessa. Alatavoitteena on tuoda esille kolmannen sektorin toiminnan tärkeys julkisen sektorin tukena sosiaalisen hyvinvoinnin lisääjänä.

Tämä opinnäytetyö on toteutettu laadullisena tapaustutkimuksena. Opinnäytetyössä käytetään sekä primaariaineistoa että sekundaariaineistoa. Sekundaariaineistoa on Setlementti Puijolan vuoden 2010 sosiaalinen tilinpäätös, josta on poimittu Kompassin sosiaaliset tavoitteet. Primaariaineistoa ovat haastattelut, jotka toteutettiin puoli-strukturoituina teemahaastatteluina. Opinnäytetyötä varten haastateltiin Setlementti

Puijolan sosiaalisen tilinpidon SoT® – koordinaattoria, Kuopion kaupungin edustajaa ja Raha-automaattiyhdistyksen edustajaa.

Monikulttuurikeskus Kompassi toimii Kuopion kaupungin ja Raha-automaattiyhdistyksen avustuksilla ja tuella (Kompassi 2011). Kuntien avustustoiminta ja -periaatteet perustuvat paikalliseen ja tarvelähtöiseen harkintaan. Julkinen sektori ei saa periaatteessa asettaa kansalaistoiminnan avustamiselle määräävää vastikkeellisuutta, vaan avustukset ovat julkisen sektorin taloudessa menoerä, joihin ei odoteta vastasuoritusta. Toisaalta mitä enemmän avustukselta edellytetään vastikkeellisuutta, sitä enemmän lähestytään ostopalvelun käsitettä, kuten yhteisöjen kanssa tehtävissä yhteistyösopimuksissa. (Kuopion kaupungin kansalaisjärjestöstrategia ja avustustoiminnan periaatteet 2007.) Piirainen, Kuvaja-Köllner, Hokkanen, Mannelin & Kettunen (2010) kuitenkin toteavat, että avustettavien kohteiden lisääntyessä mutta samalla avustusmäärärahan pysyessä samana on järjestöjen tukemiseen kunnissa alettu kiinnittää erityistä huomiota, ja ne järjestöt, jotka pystyvät osoittamaan toiminnallaan olevan merkittäviä hyvinvointivaikutuksia voivat saada avustuksia helpommin.

Sosiaalisen tilinpidon menetelmässä pyritään sosiaalisten ja yhteiskunnallisten toimintojen tuloksia kirjaamaan luotettavasti ja säännöllisesti. Menetelmällä on tarkoitus tuoda organisaatioiden toimintaa näkyvämmäksi tarvittaville sidosryhmille ja auttaa esimerkiksi rahoittajia seuraamaan ja arvioimaan rahoitettavan kohteen tavoitteiden toteutumista ja vaikuttavuutta. Kompassin taustaorganisaatio Setlementti Puijola otti menetelmän käyttöön vuonna 2009 (Setlementti Puijola 2011). Vaikuttavuuden arvioinnissa tutkitaan, miten hyvin toiminnalla saavutettiin ne tulokset, joita sillä haluttiin saada aikaan. Muutoksia voi esiintyä muun muassa asiakkaan elämäntilanteessa, sosiaalisissa olosuhteissa tai hyvinvoinnissa. (Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos 2011.) Vaikuttavuus tarkoittaa sekä vaikutuksia eli tulosta että itse prosessia.

Järjestöjen ja yhdistysten tehtävänä voi olla esimerkiksi jäsenten etujen ajaminen ja kunnan palveluiden täydentäminen. Kolmannen sektorin toiminnalla voi olla yhteisöllisiä, sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia. Taloudellisia vaikutuksia ovat muun muassa vaikutukset kuntatalouteen tai toiminnot, jotka ehkäisevät kalliimpien palveluiden käyttöä. Nämä vaikutukset kohdentuvat erityisesti julkiselle taloudelle. Yhteisölliset ja sosiaaliset vaikutukset ovat esimerkiksi hyvinvointivaikutukset ja vuorovaikutuksen ja yhteisen tekemisen kautta muodostuva sosiaalinen pääoma. Nämä vaiku-

tukset kohdentuvat toimintaan osallistuville ja sidosryhmille. (Piirainen ym. 2010, 16–17.)

Hyypän (2008) mukaan sosiaalinen pääoma on hyvän ja sosiaalisen elämän sivutuote. Hyvinvoinnin käsite taas liittyy terveyteen; fyysisen hyvinvoinnin kuten liikunnan ja levon sekä henkisen hyvinvoinnin kuten mielenterveyden lisäksi yksilöt tarvitsevat sosiaalisia vuorovaikutussuhteita voidakseen hyvin. Yhdistyksissä kansalaiset pääsevät toteuttamaan näitä suhteita ja kasvattamaan sosiaalista pääomaansa ja hyvinvointiaan. Sosiaalinen pääoma on aineetonta pääomaa, joka ei kulu käytössä vaan päinvastoin lisääntyy mitä enemmän sitä käytetään. (Hyypä 2008; Hyypä 2002.)

Tässä opinnäytetyössä näkökulma on voittoa tavoittelemattomassa yhdistyksessä, mutta on todettava, että myös yrityksissä aineettoman ja sosiaalisen pääoman sekä hyvinvoinnin merkitykset korostuvat teknologian ja tietoyhteiskunnan kasvaessa. Ensinnäkin työn fyysinen kuormittavuus vähenee ja tilalle tulee työntekijöiden henkinen kuormitus, koska yhteiskunnassa oleva aineeton pääoma, kuten tieto ja osaaminen, lisääntyy ihmisten kouluttautumisen ja maailman globalisoitumisen myötä. Yrityksissä aineettoman pääoman kasvu näkyy esimerkiksi yritysten markkina-arvon ja kirjanpitoarvon välisen erotuksen kasvamisella. Tämä tarkoittaa, että yrityksessä olevan kirjanpitoarvona näkyvän fyysisen pääoman ja rahoitusomaisuuden lisäksi yrityksellä on jotakin aineetonta omaisuutta, joka ei näy kirjanpidossa. Puhutaan inhimillisestä pääomasta, rakennepääomasta ja suhdepääomasta, joiden ympärillä vaikuttaa sosiaalinen pääoma. (Lönngqvist, Kujansivu & Antola 2005.)

Toisaalta muun muassa lisääntynyt kiire ja jatkuvat muutokset asettavat haasteita ihmisten jaksamiseen ja hyvinvointiin. Koveneva kilpailu globalisoituneessa yrity maailmassa asettaa myös johtamiselle uusia haasteita. Ei enää riitä, että yrityksessä mitataan vain rahamääräisiä asioita, vaan tarve myös muunlaisille mittaristoille lisääntyy. Tällainen on esimerkiksi Kaplan & Nortonin kehittämä toiminnan ohjauksen järjestelmä Balanced Scorecard, jonka sovelluksia voidaan käyttää muun muassa työhyvinvoinnin tai ympäristöasioiden mittaamiseen. Perinteistä tilinpäätöstä täydentävällä henkilöstötilinpäätöksellä taas voidaan kuvata yritysten henkilöstövoimavarojen tilaa ja kehitystä.

1.2 Aikaisemmat tutkimukset

Tätä opinnäytetyötä varten tutustuttiin aiempiin tutkimuksiin, joissa oli käsitelty kolmatta sektoria ja järjestöjä, toiminnan arviointia, avustustoimintaa sekä sosiaalista tilinpitoa. Piirainen ym. (2010) ovat Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisussa *Järjestöjen vaikutukset Arvioinnin kehittämistä kolmessa kuopiolaisessa järjestössä* tutkinneet kolmen kuopiolaisen järjestön olemassaolon tarkoitusta ja sitä, miksi järjestöjä kannattaa avustaa. Raportin tarkoituksena on ollut kehittää järjestöjen toiminnan arviointia erityisesti paikallisen hyvinvoinnin ja talouden näkökulmasta. Yksi järjestöistä oli Setlementti Puijola. Julkaisu toimii opinnäytetyön lähdeaineistona.

Moilasen (2007) palkitussa Savonia ammattikorkeakoulun opinnäytetyössä *Avustustoiminnan vaikuttavuutta ja vastikkeellisuutta etsimässä Kuopion kaupungin avustustoiminta vuosina 1999 – 2004* tuodaan esille monien yhteisöjen riippuvaisuus suoraan tai välillisesti kunnan avustuksista. Opinnäytetyössä tutkitaan Kuopion kaupungin avustustoimintaa ja avustusmuotoja sekä rahoituksen kohdentumista. Lisäksi Moilainen tarjoaa kehittämissuhteita avustustoiminnan vastikkeellisuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi.

Sosiaalinen tilinpito on Suomessa vielä aika uutta, mutta sosiaaliseen tilinpitoon liittyvää opinnäytetyötä löytyy ainakin kaksi sosiaalialan koulutusohjelmassa. Toinen on Aittokallion (2010) Diakonia-ammattikorkeakoulun *Asiakaspalautteen keruumenetelmät Naistarin sosiaalisen tilinpidon indikaattoreihin*. Tässä kehittämissuhteessa Aittokallio kehitti Setlementti Naapuri ry:n kansainvälisen naisten kohtaamispaikalle Naistarille asiakaspalautteen keruumenetelmiä sosiaalisen tilinpidon indikaattoreihin.

Toinen sosiaaliseen tilinpitoon liittyvä opinnäytetyö on Vepsäläisen (2010) Diakonia-ammattikorkeakoulun *KUULLUUKO IHMISEN ÄÄNI?: Sosiaalisen tilinpidon pilotointi Pohjois-Uudenmaan työvoiman palvelukeskuksen Way-hankkeessa*. Tässä tutkimuksessa suunniteltiin sosiaalinen tilinpito ja sosiaalisten vaikutusten arviointiin soveltuvia mittareita työllisyyttä edistävään Way – hankkeeseen. Näkökulmana opinnäytetyössä olivat asiakkaat.

1.3 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyö on jaettu kahdeksaan lukuun. Johdannossa esitellään tutkimuksen aihe ja määritellään tutkimuksen tavoitteet ja rajaukset. Lisäksi tarkastellaan aiempia tutkimuksia. Luvussa kaksi tarkastellaan sosiaalisen pääoman ja sosiaalisen hyvinvoinnin käsitteitä sekä kolmannen sektorin asemaa sosiaalisen pääoman ja hyvinvoinnin tuottajana. Kolmannessa luvussa esitellään toimeksiantajayhdistys Kompassi ja sen taustaorganisaatio, arvot sekä toimintaperiaatteet. Neljännessä luvussa tutustutaan sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tavoitteiden mittaamiseen kehitettyyn sosiaalisen tilinpidon menetelmään ja vaiheisiin sekä selvitetään kuinka tätä menetelmää käytetään setlementeissä. Neljännessä luvussa tarkastellaan lisäksi Kompassin sosiaalisia tavoitteita Setlementti Puijolan sosiaalisessa tilinpäätöksessä. Luvussa viisi esitellään Kompassin rahoittajat ja niiden avustusstrategiat sekä pohditaan, kuinka Kompassin sosiaaliset tavoitteet vastaavat rahoittajien vaatimuksiin.

Tutkimuksen empiirinen osuus käsitellään luvuissa kuusi ja seitsemän. Luvussa kuusi perustellaan tutkimusmenetelmän valinta ja pohditaan aineistonkeruumenetelmää sekä tulosten analysointia. Luvussa seitsemän esitellään tutkimustulokset ja analysoidaan sekä tuloksia että tutkimuksen luotettavuutta. Kahdeksas luku on opinnäytetyön pohdinta, jossa arvioidaan opinnäytetyöprosessia ja esitetään jatkotutkimusehdotuksia.

2 SOSIAALINEN PÄÄOMA JA HYVINVOINTI

Tarkastelen tässä luvussa opinnäytetyön kannalta keskeisiä sosiaalisen pääoman ja sosiaalisen hyvinvoinnin käsitteitä. Lisäksi selvitän kolmannen sektorin asemaa suomalaisessa yhteiskunnassa sosiaalisen hyvinvoinnin ja pääoman tuottajana ja ylläpitäjänä.

2.1 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen pääoma on yksi aineettoman pääoman muodoista ja sen voidaan katsoa vaikuttavan kaikkiin aineettoman pääoman osa-alueisiin (Rastas & Einola-Pekkinen 2001, 18–19). Aineeton pääoma käsittää kaiken sen, mikä ei ole organisaatioiden taloudellista tai fyysistä pääomaa. Aineettoman pääoman osa-alueet ovat inhimillinen pääoma kuten henkilöstön osaaminen ja henkilöominaisuudet, suhdepääoma kuten organisaation imago ja suhteet sidosryhmiin sekä rakennepääoma eli esimerkiksi työilmapiiri ja tietojärjestelmiin dokumentoitu tieto. (Lönqvist ym. 2005: 11–12.)

Hyypän (2002, 48) mukaan yhteisöllisyyttä on kutsuttu sosiaalisesti pääomaksi jo 1900-luvun alussa. Yhteiskunnallinen kiinnostus sosiaalista pääomaa kohtaan syntyi kuitenkin vasta 1990-luvulla Robert Putnamin määrittellessä sosiaalisen pääoman kansalaisten keskinäiseksi luottamukseksi, normeiksi ja verkostoiksi, jotka parantavat yhteiskunnan toimintaa ja sitoo toimijat eli kansalaiset toisiinsa. (Ruuskanen 2002, 6.) Sosiaalinen pääoma muodostuu vastavuoroisuuden kautta yhteiskunnan tasolla luottamuksellisista suhteista, normeista ja verkostoista, jotka edistävät yhteisön jäsenten välistä sosiaalista vuorovaikutusta, resurssien hyödyntämistä ja yhteistoimintaa (Rastas & Einola-Pekkinen 2001, 18; Ruuskanen 2002, 5).

Kajanoja (2002, 181–197) taas näkee sosiaalisen pääoman käsitteen paljon laajempaan; hyvänä elämänä ja kestäväenä kehityksenä. Kajanojan mukaan sosiaaliseen pääomaan voidaan ajatella kuuluvan kaikki sosiaaliset tekijät, jotka vaikuttavat talouteen. Työelämässä tapahtuneet muutokset, kuten epävarmuus työpaikasta ja jatkuvat muutokset, korostavat sosiaalisen pääoman merkitystä työyhteisössä. Lisääntyvä syrjäytyminen työmarkkinoilta tarkoittaa yhteiskunnan lisääntyvää jakautumista, joka murentaa luottamusta, vuorovaikutusta, rehellisyyttä, tulojaon tasaisuutta ja sosiaalista liikkuvuutta, mikä puolestaan vaikuttaa taloudelliseen kehitykseen. Näin ollen sosiaalisella pääomalla voidaan todeta olevan taloudellisia merkityksiä.

Ruuskasen (2002, 5, 7) mukaan sosiaalinen pääoma tehostaa yksilöiden tavoitteiden toteutumista ja yhteisön hyvinvointia. Parhaimmillaan sosiaalinen pääoma helpottaa yhteisön ongelmien ratkaisua, lisää luottamusta ja ihmisten välistä vuorovaikutusta sekä parantaa informaation kulkua ja ihmisten terveyttä ja elämänlaatua. Sosiaalisen pääoman voidaan sanoa syntyvän yhteisestä tekemisestä ja yhteisöllisyydestä, jossa luottamuksella on suuri vaikutus. Sosiaalisen pääoman merkitys kasvaa vapaaehtoisuustoiminnassa ja kansalaisaktiivisuudessa, jossa toimitaan yhteiseksi hyväksi, luottaen ja vastavuoroisesti yhteisillä normeilla ja arvoilla.

2.2 Sosiaalinen hyvinvointi

Hyvinvoinnin käsitettä voidaan tarkastella eri tavoin. Hyvinvointi voi olla subjektiivista, koettua hyvinvointia tai objektiivista, ulkoisista puitteista muodostuvaa. Hyvinvointi voi liittyä esimerkiksi taloudelliseen vaurauteen tai olla aineetonta. Ihmisten tarpeet eivät ole pelkästään aineellisia, vaan myös henkisiä ja sosiaalisia (Kajanoja 2005).

Maailman terveysjärjestön (2011) mukaan terveys on täydellinen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila. Fyysinen hyvinvointi koostuu muun muassa liikunnasta, ravinnosta ja levosta ja psyykkinen taas esimerkiksi itsetunnosta ja mielen-terveydestä. Sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvät esimerkiksi vuorovaikutussuhteet, sosiaaliset verkostot ja kuuluminen tiettyyn ryhmään.

Aiemmassa luvussa sosiaalisen pääoman todettiin parhaimmillaan parantavan muun muassa ihmisten terveyttä ja elämänlaatua. Sosiaali- ja terveysministeriön (2011) mukaan myös sosiaalisen hyvinvoinnin lisääminen ja ylläpito on yksi väestön hyvinvointia ja terveyttä edistävä tekijä. Sosiaalisen hyvinvoinnin kasvu vähentää esimerkiksi kansalaisten syrjäytymistä ja eriarvoisuutta. Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, jonka yksi osatekijä on sen jäsenten eli kansalaisten fyysinen, henkinen ja sosiaalinen hyvinvointi. Sosiaalista hyvinvointia tarvitaan siis hyvinvointiyhteiskunnan rakentamiseen.

Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi kytkeytyvät vahvasti toisiinsa. Sosiaalinen pääoma muodostuu ihmisten välisestä luottamuksesta sekä verkostoista ja vuorovaikutussuhteista, joissa toimiminen puolestaan lisää ihmisten sosiaalista hyvinvointia. Hyyppä (2008) toteaa sosiaalisesta pääomasta ja sen hyvinvointivaikutuksesta, että sosiaalinen pääoma ei kulu käytössä, vaan päinvastoin, mitä enemmän verkostoissa toimitaan, sitä enemmän luottamus lisääntyy ja sitä enemmän toiminta hyödyttää kaikkia

osapuolia. Voidaan siis todeta, että sosiaalisen pääoman kasvaessa myös sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy.

2.3 Kolmas sektori hyvinvoinnin tuottajana

Julkisen vallan tehtävänä on edistää ihmisten hyvinvointia, terveyttä ja toimeentuloa. Käytännössä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen on asetettu kuntien tehtäväksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005.) Vastuu peruspalveluiden järjestämisestä on kunnilla, mutta kuntien apuna palveluja tuottamassa on kolmas sektori. Kolmannen sektorin toiminta ei perustu ajatukseen, että asiakkaasta saisi rahallista hyötyä. Kansalaisjärjestöjen osaaminen ja yhteiskunnallinen toiminta on tärkeää. Osalle väestöstä järjestöjen tuottamat palvelut ja sosiaaliset kontaktit ovat ainutlaatuisia ja korvaamattomia.

Kolmannen sektorin yhteiskunnassa muodostavat esimerkiksi järjestöt, yhdistykset, osuuskunnat ja säätiöt. Ominaista kolmannelle sektorille on taloudellista voittoa tavoittelematon toiminta sekä vapaaehtoistoimijoiden suuri määrä verrattuna palkattuun työvoimaan. Kolmannen sektorin toiminta liitetään usein kansalaisyhteiskunnan käsitteeseen, jolloin toiminnassa korostuu yleishyödyllinen yhdistys- ja kansalaistoiminta. Viralliseen yhdistysrekisteriin rekisteröitynyt yhdistys on oikeustoimikelpoinen, eli se saa tehdä sopimuksia ja hankkia omaisuutta omiin nimiinsä. (Hokkanen, Kettunen & Piirainen 2005.) Yhdistysten oikeustoimikelpoisuus voi olla myös rahoittajien avustusten saamisen edellytys.

Kolmannen sektorin merkitys yhteiskunnalle on nykyisin suuri niin paikallisella, kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Järjestöt muun muassa kehittävät ja ylläpitävät demokratiaa ja demokraattista yhteiskuntaa, edustavat kansalaisia viranomaisyhteyksissä ja antavat kansalaisille mahdollisuuden harjoitella kansalaisvaikuttamista ja osallistua yhteiskunnallisiin tehtäviin. Yhdistyksiä kohdellaan yhä useammin myös asiantuntijoina ja innovaattoreina. Demokraattisuutta, tasa-arvoisuutta, osallisuutta ja oikeudenmukaisuutta korostavien yhteisöjen toimintaan osallistuminen tuottaa sosiaalista koheesiota eli yhteiskunnan sisäistä eheyttä, luottamusta ja sosiaalista pääomaa. Järjestöjen kautta ihmiset voivat työskennellä yhteisen hyvän puolesta, levittää arvojaan ja ideoitaan ja pyrkiä vaikuttamaan yhteiskuntaan ja saamaan aikaan konkreettisia muutoksia. (Hokkanen ym. 2005.)

Kolmannen sektorin yhdistys- ja kansalaistoiminnan tavoite on olla heikompien puolella julkisen sektorin keskittyessä usein normaaliväestöön ja kaupallisen sektorin niin sanottuun normaalia hyväosaisempiin. Koska kolmannen sektorin ei ole tarvinnut vastata markkinoiden tehokkuusvaatimuksiin, on se voinut kuunnella jäsenien ja kansalaisten näkemyksiä ja tarpeita. Yhdistykset ja muut organisaatiot parantavat ihmisten elämisen edellytyksiä ja elinolosuhteita valistus- ja avustustoiminnoillaan ja myötävaikuttavat kansan koulutukseen ja kulttuuriin. (Hokkanen ym. 2005.) Yhdistystoiminta on sekä hyödyllistä että mukavaa yhdessäoloa antaen mahdollisuuden auttaa muita ja ystäväystyötä, oppia uutta tai muutoin toteuttaa itseään ja saavuttaa yhteisiä tavoitteita. Ihminen on sosiaalinen olento, joka tarvitsee ja luo sosiaalisia suhteita esimerkiksi asuinyhteisöissä, yhdistyksissä ja järjestöissä. Tätä sosiaalista yhteiselämää, kolmannelle sektorille tyypillistä kansalaistoimintaa on muun muassa vapaaehtoistyö, hyväntekeväisyystyö ja vaikuttamistoiminta. (Kuopion kaupungin kansalaisjärjestöstrategia ja avustustoiminnan periaatteet 2007.)

Suomalaisen järjestötoiminnan vapaaehtoistyön kansantaloudellinen vaikutus on suuri, vaikka vapaaehtoistyöstä ei makseta palkkaa (Laasanen 2011). Vapaaehtoistyö ei välttämättä näy taloudellisina tunnuslukuina, vaan se ilmenee sosiaalisena ja kulttuurisena pääomana. Vapaaehtoistyö on Suomessa merkittävää, sillä se lisää paikallista hyvinvointia ja vahvistaa ihmisten osallisuutta.

Myös vertaistuki ja muu kansalaistoiminta lisäävät sosiaalista hyvinvointia ja ehkäisevät syrjäytymistä ja eriarvoisuutta. Julkisella sektorilla resurssit ovat kuitenkin rajoitetut, jolloin se ei pysty järjestämään tai edes tukemaan kaikkea toimintaa. Vertaistuki on tällainen toiminta; sen toteuttaminen jääkin kolmannen sektorin varaan. (Piirainen ym. 2010, 74.)

Piiraisen ym. (2010, 79–82) raportissa järjestöt jaetaan kolmeen eri ryhmään sen mukaan mitkä järjestön olemassaolon perusteet ja toiminnan tavoitteet ovat: a) yhteiskunnallinen hyöty tai etu, b) jäsenistön hyvinvoinnin edistäminen ja c) yhteiskunnallisesti heikossa asemassa olevien henkilöiden tukeminen. Setlementti Puijola kuuluu ryhmään c). Tällainen järjestö on tilivelvollinen toiminnastaan ensisijaisesti toiminnan rahoittajille. Järjestön toiminnan merkitystä voidaan tuoda esiin arvioinnin avulla. Kun toiminnalla tavoitettu kohderyhmä hakeutuu järjestettyyn toimintaan tai tilaan yhä uudestaan, voidaan arvioida toiminnan hyödyttävän kohderyhmää. Ilman toiminnan mielekkyyden kokemusta ihmiset eivät hakeutuisi toimintaan uudelleen.

Arvioinnin kannalta keskeisimpiä asioita ovatkin kävijämäärät ja asiakkaiden profilointi. Kustannuksiin kohdistuvaa arviointia taas on vaikea osoittaa.

3 MONIKULTTUURIKESKUS KOMPASSI

Monikulttuurinen Kompassi on kansainvälinen, matalan kynnyksen toimintakeskus ja kohtaamispaikka maahanmuuttajille ja monikulttuurisuudesta kiinnostuneille. Kompassi palvelee myös maahanmuuttajien parissa työskenteleviä. Kompassi on osa Setlementti Puijola ry:tä, joka on toiminut elämänhallinnan, monikulttuurisen työn ja työllistämisen osa-alueilla kolmannella sektorilla Kuopiossa vuodesta 1995. (Setlementti Puijola 2011.) Kompassi tukee monikulttuuristen, omaehtoisten ryhmien toimintaa, kokoontumista ja kehittämistä. Kompassi tarjoaa vapaa-ajan toimintaa ja kokoontumistiloja sekä infopisteen, josta saa neuvoa ja ohjausta arkipäivän tilanteisiin. (Setlementti Puijolan sosiaalinen tilinpäätös 2010.)

3.1 Kompassi osana Setlementti Puijola

Setlementti Puijola kuuluu Suomen Setlementtiliittoon, jonka perusarvoja ovat lähimmäisenrakkaus, yhteisöllisyys ja erilaisten ihmisten välinen yhteistyö. Kompassin lisäksi Puijolan eri toimintoja ovat elämänhallintaa edistävät lähiötyö ja Mahku-hanke, työllisyyttä edistävä toiminta sekä Puijolan Nuorten toiminta. (Setlementti Puijola 2011).

Setlementtien toimintaan kuuluu lähinnä heikossa asemassa olevien ihmisten auttaminen, ongelmien ennaltaehkäisy ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukeminen. Setlementtien toiminta on tarkoitettu kaikenikäisille, sukupuoleen, rotuun, uskontoon tai muuhun ominaisuuteen katsomatta. Setlementtiliitto on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton järjestö. Sen perusajatus on usko yhteisöllisyyden voimistavaan vaikutukseen. (Setlementtiliitto 2011.)

3.2 Kompassi kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien keskiössä

Monikulttuurikeskus Kompassin tavoitteena on ennaltaehkäistä ongelmien syntymistä, kannustaa maahanmuuttajia elämässä eteenpäin ja luoda vaihtoehtoisia integroitumiskeinoja yhteiskuntaan. Kompassi kannustaa osallisuuteen ja yhteisöllisyyteen sekä mahdollistaa kantasuomalaisten ja maahanmuuttajien vuorovaikutuksen ja vertaistuen. Kompassin toiminnan tarkoituksena on ehkäistä maahanmuuttajien syrjäytymistä ja helpottaa suomalaisessa yhteiskunnassa toimimista. (Setlementti Puijola 2011.) Kompassi on siis kolmannen sektorin toimija, joka tavoitteena on tuottaa ja

kasvattaa maahanmuuttajien ja kantaväestön sosiaalista hyvinvointia Kuopion alueella.

Kompassi tarjoaa maahanmuuttajille

- mielekästä ja voimaannuttavaa vapaa-ajan toimintaa,
- arkisuomen oppimisen paikan ja
- infopisteen, jossa annetaan asiantuntevia ja yksilön omia voimavaroja tukevia ohjauspalveluita ja autetaan arkipäivän tilanteissa. (Kompassi 2011.)

Maahanmuuttajien lisäksi Kompassi palvelee myös monikulttuurisessa parisuhteessa eläviä ja kantasuomalaisia. Kompassi luo suomalaisille mahdollisuuden tutustua eri kulttuureihin, kieliin ja tapoihin. Kompassissa voi opiskella muun muassa arabian ja ranskan alkeita. Kompassi tarjoaa kansainvälisyyskasvatusta kouluissa ja toimii mahdollistajana suomalaisten ja maahanmuuttajien välisessä kieli-tandemissa. Kompassissa on tarjolla vapaaehtoistyötä ja harjoittelumahdollisuuksia. Kompassi järjestää myös esimerkiksi venäläisiä leffailtoja. (Kompassi 2011.) Setlementti Puijolan monikulttuurikeskuksen toiminta on sellaista, ettei Kuopiossa ole muita sen osa-alueen toimijoita (Piirainen ym 2010, 39).

4 SOSIAALINEN TILINPITO

Organisaatioiden taloudellista tilaa kuvataan tilinpäätöksellä, joka antaa tietoa taloudellisesta asemasta ja toiminnan tuloksista. Nykyisin tuotetaan yhä enemmän erilaisia mittaristoja kuvaamaan muitakin kuin organisaation rahamääräisiä asioita. Kaplanin & Nortonin 1990-luvulla kehittämä strategian toteutumisen ohjausjärjestelmä Balanced Scorecard (BSC) ottaa huomioon taloudellisen näkökulman lisäksi asiakasnäkökulman, tehokkuusnäkökulman ja oppimisenäkökulman (Malmi, Peltola & Toivanen 2006). BSC on käytössä monilla suurilla kunnilla ja organisaatioilla kuten muun muassa Kuopion kaupungilla ja Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymässä.

Yrityksissä, yhdistyksissä ja muissa organisaatioissa pidetään tärkeänä tuloksien kokonaisvaltaisempaa todentamista. Siitä on hyötyä niin eri sidosryhmille kuin organisaation sisälläkin. (Koskimies 2009.) Sosiaaliset hyödyt eivät selviä tilastoista tai taloudellisista mittareista, joten tarvitaan vaihtoehtoisia arviointimenetelmiä.

Esittelen seuraavassa sosiaalisen tilinpidon, joka on Suomessa vuodesta 2004 asti lähinnä kolmannella sektorilla käytössä ollut menetelmä. Sosiaalisella tilinpidon menetelmällä saadaan mitattua ja seurattua organisaatioiden sosiaalisten, yhteiskunnallisten ja ekologisten tavoitteiden toteutumista. Sosiaalisen tilinpäätöksen avulla voidaan esimerkiksi osoittaa rahoittajille organisaation sosiaalisten tavoitteiden toteutuminen.

4.1 Sosiaalisen tilinpidon menetelmä

Sosiaalinen tilinpito on Skotlannista lähtöisin oleva sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tulosten mittaamisen ja esittämisen sekä organisaation kehityksen seurannan ja toiminnan kehittämisen menetelmä. Sosiaalinen tilinpito on käytännön työkalu tulosten oikeudenmukaiseen arviointiin organisaatioille, joiden tavoitteet ovat muuta kuin taloudellisia; näitä tavoitteita ei välttämättä voi mitata rahassa. Perinteisen kirjanpidon ollessa kirjanpitovelvollisen toiminnasta johtuvien liiketapahtumien rahamäärien kirjaamista, on sosiaalinen kirjanpito organisaation ei-rahamääräisen toiminnan tavoitteiden ja tulosten kirjaamista. Tulokset, jotka muuten saattaisivat jäädä näkymättömiksi, tuodaan sosiaalisen tilinpäätöksen avulla näkyviksi. (Björk & Siltanen 2005.) Sosiaalinen tilinpito lähtee organisaation omasta halusta selvittää sosiaalisia tuloksiaan, eikä sille ole samanlaista juridista velvoitetta kuin taloudelliselle tilinpäätökselle

Sosiaalisessa tilinpidossa organisaatio itse määrittelee arvonsa ja yhteiskunnalliset tavoitteensa ja vastaa niiden vaikutusten läpinäkyvästä raportoinnista (Koskimies 2009).

Sosiaalisen tilinpäätöksen kohteina ovat niin sisäiset sidosryhmät kuten johto ja työntekijät kuin myös ulkoiset sidosryhmät kuten rahoittajat. Sisäisille sidosryhmille sosiaalinen tilinpäätös on työkalu asetettujen tavoitteiden seurantaan ja toiminnan kehittämiseen ja johtamiseen. Rahoittajille sosiaalinen tilinpäätös antaa luotettavan ja uskottavan kuvan rahoitettavan kohteen toiminnan tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Sosiaalista tilinpäätöstä voidaan hyödyntää esimerkiksi tarjouskilpailuissa, joissa yhtenä valintakriteerinä ovat sosiaaliset vaikutukset. (Merenmies & Sevón 2007.) Sosiaalisella vaikutuksella tarkoitetaan päätöksen, hankkeen tai toimen ihmiseen, yhteisöön tai yhteiskuntaan kohdistuvaa vaikutusta, joka aiheuttaa muutoksia ihmisten hyvinvoinnissa tai hyvinvoinnin jakautumisessa (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2011). Myös silloin, kun avustuksia tai rahoitusta haetaan esimerkiksi kunnalta tai muulta taholta, on sosiaalinen tilinpäätös hyvä tapa esittää toiminnan sosiaalisten tai yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutuminen.

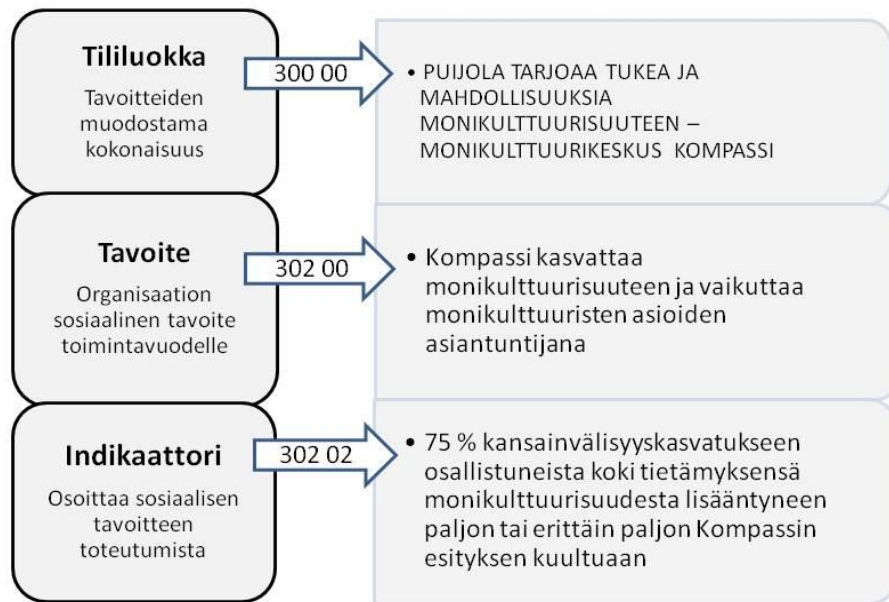
Sosiaalisen tilinpidon lähtökohtana on, että sosiaaliset, yhteiskunnalliset ja ekologiset tavoitteet ovat organisaatiossa yhtä tärkeitä kuin taloudelliset tavoitteet. Sosiaalisen tilinpidon avulla seurataan näiden tavoitteiden toteutumista. Sosiaalinen tilinpito on järjestelmällistä, säännöllistä, läpinäkyvää ja uskottavaa. Sitä voi vertailla edellisen vuoden tilinpäätökseen ja muihin samalla alalla toimiviin organisaatioihin. Sosiaalinen tilinpito edistää oppimista, sitouttaa henkilökuntaa ja lisää organisaation kiinnostavuutta. Ulkopuolinen ja riippumaton tilintarkastus antaa sosiaaliselle tilinpäätökselle uskottavuuden. (Björk & Siltanen 2005.)

4.2 Sosiaalisen tilinpidon vaiheet

Sosiaalisen tilinpidon menetelmällä mitataan, analysoidaan ja esitetään toiminnan sosiaaliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset systemaattisesti. Laadulliset ja määrälliset tapahtumat kirjataan säännöllisesti kirjanpitoon, ja materiaali kootaan sosiaalisiksi tilinpäätöksiksi. Tilinpäätöksen ja tilinpidon tarkastaa riippumaton tilintarkastaja. Sosiaalinen tilinpäätös on siis luotettava budjetin mukainen raportti kaikista tilikauden sosiaalisista tuloksista. Tilinpäätös osoittaa organisaation sosiaaliset saavutukset kyseiseltä tilikaudelta. (Björk & Siltanen 2005.)

Sosiaalinen tilinpito alkaa suunnitteluvaiheella, jossa täsmennetään organisaation tarpeet ja edellytykset sosiaaliseen tilinpitoon ja arvioidaan tilinpäätöksestä saavutettava hyöty. Lisäksi määritellään resurssit ja osaaminen sekä nimetään vastuuhenkilöt ja koordinaattori, joka vastaa sosiaalisesta tilinpidosta organisaatiossa. Tarvittaessa haetaan myös ulkopuolista asiantuntija-apua ja koulutusta. Organisaation arvot, visiot ja strategiat tarkastetaan ja tarvittaessa päivitetään. Päätöksestä aloittaa sosiaalinen tilinpito viestitetään organisaation henkilökunnalle. (Merenmies & Sevón. 2007.)

Budjetointivaiheessa käydään läpi organisaation tavoitteet ja luodaan tavoitteille mittarit sekä suunnitellaan mittausmenetelmät. Organisaation kokonaistavoitteita kutsutaan tililuokiksi (esimerkiksi tililuokka 100 00). Nämä kokonaistavoitteet muodostuvat tavallisesti organisaation visiosta ja toimintaperiaatteista. Jos organisaatiossa on useita eri toimintamuotoja tai yksiköitä, on yleistä, että näille varataan omat tililuokat. Kokonaistavoitteelle määritellään useampi sosiaalinen tavoite toimintavuodelle, jotka määräytyvät käynnissä olevien hankkeiden tai työmuotojen mukaan (esimerkiksi 101 00, 102 00...). Tavoite pyritään näyttämään toteen indikaattoreilla eli mittareilla (esimerkiksi 101 01, 101 02, 101 03...). Budjetoinnissa kartoitetaan organisaation tärkeimmät sidosryhmät, jotka on saatava osallistumaan ja sitoutumaan sosiaaliseen tilinpitoon. Mittarit ja tavoitteet asetetaan siten, että ne ovat tärkeitä ja mielenkiintoisia näille sidosryhmille. (Björk & Siltanen 2005; Setlementti Puijolan sosiaalinen tilinpäätös 2010.) Tilinpidon kaavio on esitetty kuviossa 1 sivulla 21.

KUVIO 1. Sosiaalisen tilinpidon kaavio (Parkkonen 2010, muokattu).

Kirjanpitoa tehdään tilivuoden aikana jatkuvasti sosiaalisten tapahtumien tositteista. Kirjanpidossa mitataan ja kerätään tietoa säännöllisesti ja suunnitelmallisesti. Jokaisesta tapahtumasta, joka kirjanpidossa on mainittu, on oltava todiste tapahtuman todentamiseen. Tilinpäätös kokoaa kirjanpidon tulokset yhteen, ja sen avulla näytetään ja todistetaan kokonaiskuva tavoitelluista sosiaalisista tuloksista. Tulokset analysoidaan rehellisesti ja läpinäkyvästi ja esitetään sidosryhmille. Tilintarkastuksessa puolueeton tilintarkastaja tarkastaa organisaation sosiaalisen tilinpäätöksen ja kirjanpidon. Pistokokein tilintarkastaja seuraa, että tapahtumat ovat todistettavissa tositteiden avulla. Tilintarkastuskertomus liitetään valmiiseen sosiaalisen tilinpäätöksen raporttiin. (Björk & Siltanen 2005.)

Tilintarkastuksen jälkeen tilinpäätös on valmis julkistettavaksi. Kehittämisvaiheessa toteutettua työtä ja tuloksia analysoidaan ja kehitetään entistä paremmaksi. Analysoitavia asioita ovat muun muassa sosiaalisen tilinpäätöksen tarve organisaatiossa, mittausten menetelmien ja indikaattoreiden sopivuus ja tavoitteiden selkeys. Analyysin pohjalta valmistellaan seuraavan vuoden tilinpidon suunnitelma. (Björk & Siltanen 2005.)

4.3 Sosiaalinen tilinpito setlementeissä

Jyväskyläläinen Setlementti Jyväskylä aloitti setlementtien sosiaalisen tilinpidon vuonna 2008. Jyväskylän toiminnanjohtajan Helena Huovilan tavoitteena oli silloin ottaa käyttöön sosiaalisen tilinpidon menetelmä mittaamaan setlementtien työn tuloksia. Lisäksi tarkoitus oli, että vuonna 2008 perustettu setlementtien sosiaalisen tilinpidon Näky- verkostohanke pyrki vahvistamaan yhteistyötä paitsi setlementtien ja niiden sidosryhmien välillä myös eri setlementtien kesken. (Koskimies 2009.)

Setlementti Jyväskylän hallinnoimaan sosiaalisen tilinpidon verkostohankkeeseen on vuosittain tullut lisää setlementtejä mukaan. Kuopiossa Setlementti Puijola on sosiaalisen tilinpidon edelläkävijä. Ensimmäinen sosiaalinen tilinpäätös valmistui vuonna 2009 ja kolmas on nyt tekeillä. Yhteistyökumppanien palaute sosiaalisesta tilinpidosta on ollut myönteistä.

Sosiaalisen tilinpidon lähtökohta on, että setlementtien sosiaaliset tavoitteet ovat yhtä tärkeitä kuin taloudellisetkin tavoitteet. Setlementeissä sosiaalinen tilinpäätös pyrkii luotettavalla tavalla osoittamaan sen, mitä käytännössä on saatu aikaan. Sosiaalinen tilinpäätös toimii myös tarkastusvälineenä ja palautteena omasta hyvästä työstä. Lisäksi tilinpäätös antaa setlementeissä tilannekatsauksen siitä, ollaanko toiminnassa menossa oikeaan suuntaan. (Björk 2011.)

Sosiaalisen tilinpidon avulla setlementit voivat kehittää seurantaansa, dokumentointiaan ja raportointiaan. Setlementtien vaikutukset tulevat menetelmän avulla selkeämmin näkyville. Työn tuloksia voidaan esitellä rahoittajille, yhteistyökumppaneille ja muille sidosryhmille entistä laajemmin. (Koskimies 2009.)

Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman Näky – verkostohankkeen nimi tulee sanoista ”näkyvät tulokset näkyviksi”. Hankkeen tavoite oli muodostaa kohdesetlementeille toimiva ja jatkuva keino mitata ja osoittaa sosiaalisia tuloksia. Vuonna 2008 hankkeeseen osallistui viisi setlementtiä. Näky – hanke päättyi keväällä 2011 ja sitä seurasi myös RAY:n rahoittama hanke Näky II. Mukaan tuli lisää setlementtejä, ja menetelmää kehitetään edelleen. (Näky 2-hanke 2011.)

Setlementtien lisäksi sosiaalisen tilinpidon menetelmää käyttää Suomessa jo usea organisaatio, muun muassa tamperelainen sosiaalisesti työllistävä Silta-valmennus, Suomen Punainen Risti, sekä joukko kyläyhdistyksiä ja osuuskuntia. Sosiaalisen ti-

linpidon palveluita Suomessa antavat ainakin yhteiskunnallinen yritys Syfo Oy ja vastuullisuuden ja osallisuuden kehittämissyhtiö Develooppi Oy, joka on ollut mukana jo 25 sosiaalisen tilinpäätöksen laadinnassa ja jonka toimitusjohtaja Tytti Siltanen on Pohjoismaiden ainoa Social Audit – koulutuksen suorittanut sosiaalinen tilintarkastaja.

4.4 Kompassin sosiaaliset tavoitteet

Monikulttuurikeskus Kompassin tavoitteena on luoda sosiaalista hyvinvointia esimerkiksi tarjoamalla apua ja ohjausta arkipäivän tilanteisiin maahanmuuttajille, mahdollistamalla ryhmien kokoontumisten tarjoamalla kokoontumistiloja tai järjestämällä kaikille avoimia suomen kielen kursseja. Suomen kielen kurssia voi olla vetämässä vapaaehtoinen, joka saa vapaaehtoistyöstä itselleen muun muassa työ- ja esiintymiskokemusta. Kurssille osallistuvalla maahanmuuttajalle suomen kielen kurssi tarjoaa arkikielen oppimista, toiselle maahanmuuttajalle kurssi taas voi olla ainoa sosiaalinen tapahtuma viikossa. Kompassin tilivelvollisuus rahoittajille ja riippuvuus rahoittajien avustuksista luo tarpeen esittää tuloksia toiminnan vaikutuksista. Luotettavan keinon esittämiseen tarjoaa esimerkiksi sosiaalisen tilinpidon menetelmä.

Setlementti Puijolan monikulttuurinen toiminta Kompassissa muodostaa sosiaaliseen tilinpitoon tavoitekokonaisuuden eli tililuokan (300 00):

”Puijola tarjoaa tukea ja mahdollisuuksia monikulttuurisuuteen – Monikulttuurikeskus Kompassi”.

Tälle tililuokalle määritellään sosiaaliset tavoitteet, jotka kertovat mihin toiminnalla pyritään. Tavoitteita todentamaan tarvitaan useita indikaattoreita, joilla osoitetaan miten yksittäinen tavoite saavutetaan. Indikaattorit voivat olla esimerkiksi määrällisiä tilastoista poimittuja lukuja tai laadullisia, asiakkaiden antamia sanallisia kuvauksia. Sosiaalisia tavoitteita Kompassilla on kuusi ja indikaattoreita/tavoite kolmesta kymmeneen. (Puijolan sosiaalinen tilinpäätös 2010, 26–41.)

Seuraavilla sivuilla on esitelty Kompassin sosiaaliset tavoitteet ja niitä mittaavat indikaattorit.

1) Maahanmuuttajat ja suomalaiset saavat *apua ja ohjausta* elämän eri tilanteissa (7):

Ohjaus- ja neuvontapalveluita on käytetty 200 kertaa
Ohjaus- ja neuvontapalveluita ovat käyttäneet tasapuolisesti miehet ja naiset
Maahanmuuttajien osuus ohjaus- ja neuvontapalveluiden käyttäjistä on ollut enemmistö
Ohjaus- ja neuvontapalveluihin käytetty aika on ollut yhteensä 200 h
Asiakkaat ovat saaneet 30 kertaa henkilökohtaista ohjausta esimerkiksi virastoihin Kompassin henkilökunnan saattamana
Asiakkaat ovat saaneet ohjaus- ja neuvontapalvelua henkilökohtaisesti käymällä Kompassissa, puhelimitse ja sähköpostitse
Kuvaus siitä, kuinka asiakkaita on autettu työllisyyteen, opiskeluun, maahanmuuttoasioihin ja vapaa-aikaan liittyvissä asioissa.

2) Kompassi *kasvattaa monikulttuurisuuteen ja vaikuttaa monikulttuuristen asioiden asiantuntijana (9):*

500 henkilöä on saanut kansainvälisyyskasvatusta Kompassilla ja 300 on kuullut tiedotustilaisuudessa lisää Kompassin toiminnasta
75 % kansainvälisyyskasvatukseen osallistuneista koki tietämyksensä monikulttuurisuudesta lisääntyneen paljon tai erittäin paljon Kompassin esityksen kuultuaan (asteikko: 1. erittäin vähän; 2. vähän; 3. en osaa sanoa; 4. paljon; 5. erittäin paljon)
Kuvaus siitä, kuinka kansainvälisyyskasvatus Kompassilla on tärkeä osa sosiaali- ja terveysalan monikulttuurisia opintoja
Kuvaus siitä, kuinka opiskelijat ovat kokeneet kansainvälisyyskasvatuksen hyödylliseksi.
Kuvaus siitä, kuinka Kompassin toimintaideaa on benchmarkattu muille monikulttuurisille toimijoille.
Kuvaus siitä, kuinka Kompassi on yhteistyökumppani medialle monikulttuurisissa asioissa.
Kuvaus siitä, kuinka Kompassi on yhteistyökumppani viranomaisille monikulttuurisissa asioissa.
Kuvaus, joka osoittaa, että Kompassin henkilökunnalla on korkeakoulututkinto, laaja kielitaito ja omakohtaista kokemusta kansainvälisyydestä.
Kompassi on jäsenenä Itä-Suomen etnisten suhteiden neuvottelukunnassa vuodesta 2005 lähtien.

3) Vapaaehtoiset saavat tukea Kompassista vapaaehtoistyöhön, jonka he kokevat hyödylliseksi ja tärkeäksi (10)

50 henkilöä on tehnyt vapaaehtoistyötä Kompassilla
Vapaaehtoisista 20 % on maahanmuuttajataustaisia
Vapaaehtoiset ovat tehneet vapaaehtoistyötä Kompassilla 3000 tuntia
Tilastollinen kuvaus siitä, että vapaaehtoiset ovat saaneet tukea ja ohjausta vapaaehtoisena toimimiseensa
Kuvaus siitä, miten vapaaehtoisesti vedetyn ryhmän toiminta on ollut sekä osallistujille että vetäjille mielekästä
80 % vapaaehtoisista kokee Kompassin tarjoaman vapaaehtoisuskoulutuksen melko tai erittäin hyödylliseksi (asteikko: 1. ei kovin hyödyllinen, 2. melko hyödyllinen, 3. erittäin hyödyllinen)
75 % vapaaehtoisista kokee vapaaehtoistyönsä Kompassilla melko tai erittäin tärkeäksi (asteikko: 1. ei tärkeä, 2. en osaa sanoa, 3. melko tärkeä, 4. erittäin tärkeä)
Viisi esimerkkikuvausta siitä, mitä vapaaehtoistyö Kompassilla merkitsee vapaaehtoisille
Vapaaehtoinen vetäjä on toiminut vuoden aikana 5 kerhossa
20 eri vapaaehtoista on toiminut apuopettajana suomen kielen tunnilla

4) Kompassi on matalan kynnyksen kohtaamispaikka, joka mahdollistaa omaehtoisten ryhmien kokoontumisen (4)

Esimerkkikuvaus siitä, että Kompassi on matalan kynnyksen kohtaamispaikka
Monikulttuuriset ryhmät ovat kokoontuneet Kompassilla omaehtoisesti 400 kertaa
Kompassilla kokoontuneissa omaehtoisissa ryhmissä on ollut 3000 kokoontumiskertaa
Kompassissa on ollut 6000 käyntikertaa aukioloaikoina

5) Maahanmuuttajien Suomeen kotoutumista tuetaan järjestämällä kielikoulutusta, yhteiskuntatietoutta ja vertaistukea (9)

Kuvaus siitä, miten vertaistuki kielen opiskelussa on mahdollistettu Kompassin kieli-tandemin avulla
Kuvaus siitä, kuinka Kompassin harjoittelijat ovat oppineet Kompassissa suomalaisia työelämä- ja monikulttuurisuustaitoja
75 % harjoittelijoista kokee harjoittelusta olleen heille jonkin verran tai erittäin paljon hyötyä (asteikko: 1. erittäin paljon, 2. jonkin verran, 3. ei)
Kuvaus siitä, kuinka maahanmuuttajat ovat osallistuneet Kompassin tarjoamiin koulutuksiin, joissa on kerrottu lisää suomalaisen yhteiskunnan pelisäännöistä
100 eri maahanmuuttajaa on opiskellut suomen kielen perusteita, kulttuuritietoutta ja arkisuomen sanastoa Kompassin suomen kielen tunneilla
Kompassin kielikursseilla on ollut 3000 käyntiä
75 % suomen kielen kurssilla kyselyyn vastanneista koki oppineensa lisää suomen kieltä Kompassin suomen kielen kursseilla (asteikko: 1. kyllä, 2. en, 3. en tiedä)
75 % suomen kielen kurssilla kyselyyn vastanneista koki, että Kompassin suomen kielen kurssit ovat auttaneet heitä elämässä (asteikko: 1. kyllä, paljon, 2. kyllä, vähän, 3. ei, 4. en osaa sanoa)
Kuvaus siitä, kuinka Kompassissa on tuettu maahanmuuttajien arkisuomen kielen käyttötaitoja Puhutaan suomea -ryhmän avulla.

6) Kehityskasvatus-hankkeessa tiedotetaan Suomen harjoittamasta kehitysyhteistyöstä ja osanottajien tietoisuus kehitysyhteistyöstä lisääntyy (3)

Kehityskahviloiden kohdennetuissa kehitysmääsittelyissä on ollut 100 osallistumiskertaa
Kouluvierailujen kehityskasvatusluennoilla on tiedotettu 100 oppilaalle Suomen harjoittamasta kehitysyhteistyöstä
75 % kehityskasvatusluennoille osallistuneista kokee tietämyksensä Suomen harjoittamasta kehitysyhteistyöstä lisääntyneen jonkin verran tai paljon luennon jälkeen (asteikko: 1. pysynyt ennallaan, 2. lisääntynyt jonkin verran, 3. lisääntynyt paljon)

Kompassin sosiaalisissa tavoitteissa korostuvat ohjaus, kasvatus, tukeminen, mahdollistaminen, tiedottaminen, vapaaehtoistyö ja vertaistuki. Suurin osa Kompassin vuoden 2010 sosiaalisista tavoitteista toteutui ja osa jopa ylittyi reilusti, mutta neljä indikaattoria jäi hieman tavoitteesta.

Ensimmäisen tavoitteen neljäs indikaattori oli ”*Ohjaus- ja neuvontapalveluihin käytetty aika on ollut yhteensä 200 h*”. Tuntimäärä jäi 140 tuntiin. Saman tavoitteen viides indikaattori ”*asiakkaat ovat saaneet 30 kertaa henkilökohtaista ohjausta esimerkiksi virastoihin Kompassin henkilökunnan saattamana*” jäi vain seitsemään kertaan. Neljännessä tavoitteessa kaksi indikaattoria jäi myös alle tavoitteen. Kolmas indikaattori ”*Kompassilla kokoontuneissa omaehtoisissa ryhmissä on ollut 3000 kokoontumiskertaa*” jäi hieman alle; kokoontumisia ryhmissä oli vajaa 2900 kertaa. Neljäs ”*Kompassissa on ollut 6000 käyntikertaa aukioloaikoina*” jäi reiluun 5000 kertaan.

Kompassin tarjoamien palveluiden tarkoituksena on maahanmuuttajien kotoutumisen helpottuminen ja integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan, jolloin heidän elämänhallinta lisääntyy ja sitä kautta sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi kasvavat. Kompassin palveluiden hyvinvointivaikutukset eivät jää pelkästään yksilön kokemaksi; kun maahanmuuttaja voi hyvin, sillä on suurella todennäköisyydellä vaikutuksia myös hänen perheensä ja lähiyhteisönsä hyvinvointiin. (Setlementti Puijolan sosiaalinen tilinpäätös 2010; Piirainen ym. 2010, 90–91.)

5 KOMPASSIN PÄÄYHTEISTYÖKUMPPANIT JA RAHOITTAJAT

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen edellyttää monialaista yhteistyötä kunnan tai kuntayhtymän sisällä sekä valtion, seurakuntien, järjestöjen ja yksityisen sektorin kanssa (Sosiaali- ja terveysministeriö 2005). Yhteistyö voi olla esimerkiksi tilojen tarjoamista käyttöön tai rahallista tukea ja avustusta. Rahoittajien resurssit avustaa usein rajalliset, joten on tärkeää että avustukset kohdistetaan siten, että niiden avulla saadaan mahdollisimman paljon vaikuttavuutta. Vaikuttavuuden osoittaminen järjestöissä tulee koko ajan yhä tärkeämmäksi, kun avustusten määräraha pysyy usein samana, mutta avustuksia hakevien joukko kasvaa. Seuraavassa esittelen Kompassin yhteistyökumppanit ja rahoittajat Kuopion kaupungin ja Raha-automaattiyhdistyksen. Lisäksi pohdin, kuinka Kompassin toiminta ja sosiaaliset tavoitteet täyttävät rahoittajien avustuskriteerit.

5.1 Kuopion kaupunki

Kuopion kaupungin apuna ja hyvinvointipalveluiden tuottajana on yhä enemmän yhdistyksiä ja järjestöjä, joita kaupunki avustaa vuosittain noin neljällä miljoonalla eurolla. Kuopion kaupungin kansalaisjärjestöstrategian arvot ovat *kannustavuus*, *avoimuus* ja *välittäminen*. Visio on olla aktiivinen ja uudistuva kansalaisten kaupunki. (Kuopion kaupungin kansalaisjärjestöstrategia ja avustustoiminnan periaatteet 2007.)

Avustustoiminnan keskeisiksi kriittisiksi menestystekijöiksi Kuopion kaupunki on asettanut

- 1) yhteisöllisyyden ja vapaaehtoistoiminnan vahvistumisen (laatu),
- 2) aktiivisen harrastustoiminnan lisäämisen (määrä),
- 3) hyvinvoinnin ja kumppanuuden vahvistumisen (sosiaalinen eheys), sekä
- 4) toimivan ja kannustavan avustusjärjestelmän (hyvä hallinto). (Kuopion kaupungin kansalaisjärjestöstrategia ja avustustoiminnan periaatteet 2007.)

Avustukset kohdistetaan toimintaan, joka edistää kuntalaisten hyvinvointia ja jolla on yhteiskunnallisesti merkitystä (Kuopion kaupungin avustusohje kansalaistoiminnan tukemiseen 2011.) Kuopion kaupunki on toinen Kompassin pääyhteistyökumppaneista ja rahoittajista (Kompassi 2011). Kuopion kaupunki tukee Settlementti Puijolan monikulttuurista työtä sekä elämänhallintaa ja työllistämistä edistävää toimintaa yhteensä 140 000 eurolla vuonna 2011 (Kuopion kaupunki talousarvio 2011).

Kuopion kaupungin strategia määrittää pohjan kaupungin johtamiselle ja kehittämiselle. Seuraavassa selvitän Kuopion kaupungin vision, arvot, strategiset päämäärät ja avustustoiminnan tavoitteet sosiaalisen pääoman ja hyvinvoinnin näkökulmasta. Pohdin myös kuinka Setlementti Puijolan sosiaalisen tilinpäätöksen 2010 mukaan Kompassin toiminta ja sosiaaliset tavoitteet vastaavat Kuopion kaupungin strategiaa.

Kuopion kaupungin visio on olla vahvan *yhdessä tekemisen* kaupunki, jossa työskennellään tiiviissä *verkostomaisessa yhteisössä* alueen kehittämiseksi ja yhteisten tavoitteiden eteenpäin viemiseksi. Lisäksi kaupungin visio on olla *monikulttuurinen* ja *suvaitseva*. (Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2020 2010.) Yhdessä tekeminen, yhteisöllisyys ja hyvät ja toimivat verkostot ovat sosiaalisen pääoman lähtökohdat. Kompassi on matalan kynnyksen kohtaamispaikka kaikille rotuun, sukupuoleen, uskontoon tai muuhun ominaisuuteen katsomatta. Kompassi myös kasvattaa monikulttuurisuuteen esimerkiksi kansainvälisyyskasvatuksen kautta ja erilaisia monikulttuurisia tapahtumia järjestämällä.

Arvoina ja toimintaperiaatteina Kuopion kaupungilla on yhdessä *tekeminen*, *sitoutuminen* ja *luottamus*. Sitoutuminen syntyy yhdessä tekemisen ja osallistumisen kautta. Yhdessä tekeminen on *keskustelua* ja *vuorovaikutusta* sekä kysymysten ja erilaisten näkemysten huomioon ottamista. Yhdessä tekeminen kasvattaa luottamusta. (Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2020 2010.) Sosiaalisen pääoman perusedellytys on hyvä luottamus verkostojen toimijoiden välillä. Yhdessä tekeminen lisää sosiaalista pääomaa ja hyvinvointia. Kompassissa yhdessä tekeminen toteutuu muun muassa vapaaehtoistoiminnassa ja kielikursseilla tai omaehtoisten ryhmien kokoontumisilla. Kompassi kannustaa aktiiviseen kansalaistoimintaan mahdollistamalla esimerkiksi omaehtoisten ryhmien kokoontumisen tiloissaan. Kompassi järjestää mahdollisuuden vertaistukeen.

Kuopion kaupungin strategisina päämäärinä ovat asiakaslähtöiset ja *ennaltaehkäisyä* painottavat palvelut. Kuopio haluaa myös olla hyvinvointipalvelujen kehittämisen edelläkävijä. (Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2020 2010.) Kompassi on asiakaslähtöinen, koska on matalan kynnyksen kohtaamispaikka, jonne on helppo kenen tahansa tulla. Kompassi tarjoaa tiloja ja mahdollisuuksia erilaisten ryhmien kokoontumiseen ja eri kulttuurien kohtaamiseen. Kompassin tavoitteena on ennaltaehkäisevä toiminta esimerkiksi syrjäytymistä vastaan.

Kuopion kaupungin avustuskriteereinä on kuntalaisten hyvinvointiin kohdistuvien palveluiden edistäminen ja monipuolistaminen sekä kaupungin ja toimijoiden välisen yhteistyön mahdollistaminen sekä vapaan kansalaistoiminnan merkityksen ja moniarvoisuuden korostaminen. (Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2020 2010.) Kompassi edistää sekä maahanmuuttajien että kantasuomalaisten hyvinvointia tarjoamallaan palveluilla. Kuopion kaupunki ja Kompassi tekevät yhteistyötä esimerkiksi syrjinnän ehkäisemiseksi ja maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi.

Kuopion kaupunki vaatii, että avustuksia haettaessa on toiminnan tuloksellisuus arvioitava. Arvioinnin kohteina ovat määrälliset ja laadulliset kriteerit sekä toiminnan yhteiskunnallinen merkitys. Määrälliset, kvantitatiiviset kuvaukset ovat esimerkiksi toimintoihin ja tapahtumiin osallistuvien henkilömäärät. Laatu eli kvalitatiivisia tekijöitä kuvataan esimerkiksi tasa-arvoisten mahdollisuuksien tarjonnalla, henkilöstön ja jäsenistön tyytyväisyydellä ja henkilöstön koulutukseen osallistumisella. Toiminnan yhteiskunnallinen merkitys ja vastuu toteutuvat, kun toimintaa tarjotaan heikossa asemassa kuten syrjäytymisvaarassa oleville, kun yhteistyö on monipuolista muiden järjestöjen kanssa ja kun toiminnalla on merkitystä kaupungin palveluihin. (Kuopion kaupungin avustusohje kansalaistoiminnan tukemiseen 2011.)

Kompassi täyttää toiminnallaan Kuopion kaupungin strategian ja avustusstrategian tavoitteet ja vaatimukset. Sosiaalisella tilinpäätöksellä Kompassin toiminnan tuloksellisuus voidaan arvioida ja esitellä määrällisesti ja laadullisesti. Kompassin toiminta on yhteiskunnallisesti merkittävää, koska toiminnalla pyritään vaikuttamaan syrjäytymisen ehkäisemiseksi, Kompassi toimii yhteistyössä esimerkiksi muiden yhdistysten ja Kuopion kaupungin kanssa, ja Kompassin monikulttuurinen toiminta on ainutlaatuista ja merkittävää Kuopion kaupungille.

5.2 Raha-automaattiyhdistys

Raha-automaattiyhdistyksellä (RAY) on avustusstrategia, joka määrittelee, kuinka avustettavat kohteet valitaan. RAY:n avustustoimintaa ohjaavat myös arpajaislaki (L 2001/1047: 13 & 17 §) ja laki raha-automaattivastuksista (L 2001/1056). Lisäksi EU:n sisämarkkinasääntelyn vuoksi RAY joutuu tekemään tarkat rajaukset sille, mitä se voi rahoittaa.

RAY:n tavoitteena on kerätä erilaisilla pelitoiminnoilla varoja. Tuotot ohjataan arpajaislain (L 2001/1047, 17 §) mukaan oikeustoimikelpoisille yleishyödyllisten sosiaali-

ja terveysalan järjestöjen ja yhdistysten toimintaan edistämään suomalaista terveyttä ja hyvinvointia. RAY tukee joka vuosi suomalaista hyvinvointia noin kolmellasadalla miljoonalla eurolla. (RAY:n avustusstrategia 2012–2015 2011.)

RAY myöntää tukea ja avustuksia järjestöjen perustoimintaan, investointeihin ja projekteihin hakemusten perusteella. Avustusstrategiakaudella 2012–2015 avustuksia tullaan myöntämään yhä enemmän esimerkiksi vapaaehtoistoimintaan ja vertaistukseen. (RAY:n avustusstrategia 2012–2015 2011.)

Tukea RAY myöntää avustusstrategiansa kolmen päälinjan mukaan:

– **terveyden ja hyvinvoinnin vahvistaminen:** Vahvistetaan terveyden ja hyvinvoinnin sekä normaalin arkielämän toteutumista sekä edistetään ihmisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa, vahvistaa sosiaalisia verkostojaan ja yhteisöllisyyttä.

– **terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäiseminen:** Ehkäistään ihmisten terveyttä ja toimintakykyä uhkaavien ongelmien syntymistä tai vaikeutumista.

– **ongelmia kohdanneiden ihmisten auttaminen ja tukeminen:** Edistetään ihmisten omaehtoista suoriutumista ja käyttäjälähtöisten toimintamallien kehittämistä. Autetaan ja tuetaan kanssaihmiä tilanteissa, joista omin voimin, ilman muiden apua ja tukea, ei selvitä. (RAY:n avustusstrategia 2012–2015 2011.)

Kompassissa avustusten saamisen peruste on terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäiseminen. Kompassin toiminta pyrkii ennalta ehkäisemään maahanmuuttajien syrjäytymistä esimerkiksi tarjoamalla tilat monikulttuuristen ryhmien kokoontumiseen, kaikille avoimilla suomen kielen kursseilla ja tarjoamalla apua ja neuvoja elämän eri tilanteissa.

Kompassin RAY:ltä saamilla avustuksilla rahoitetaan RAY:n avustusstrategian 2012–2015 (2011) mukaan toimintaa ja hankkeita, joiden tavoitteena on

- ehkäistä ihmisten terveyttä ja toimintakykyä uhkaavien ongelmien syntymistä tai vaikeutumista,
- suojata ihmisiä tällaisilta riskitekijöiltä sekä
- katkaista eri syistä johtuva sosiaalinen syrjäytymiskehitys mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Laki velvoittaa RAY:tä seuraamaan myönnettyjen avustusten käytön tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Uusi seurantajärjestelmä, jolla saadaan paremmin esiin avustuskohdeiden työn tulokset ja yhteiskunnalliset vaikutukset, otetaan käyttöön vuonna 2013. RAY edellyttää avustamiltaan toimijoilta tavoitteellista toimintaa. Järjestön itselleen asettamat tavoitteet suuntaavat tekemistä ja kertovat sen, mitä järjestö toiminnallaan haluaa saada aikaiseksi. Tavoitteet on perusteltava terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen kautta ja esitettävä ne konkreettiset toimenpiteet, joilla asetetut tavoitteet aiotaan saavuttaa. (RAY:n avustusstrategia 2012–2015 2011.)

Tavoitteelliseen toimintaan kuuluu myös, että toimintaa ja tavoitteiden toteutumista seurataan. Näin voidaan varmistaa, että suunta on oikea tai suunnitelmiin voidaan tehdä tarvittaessa muutoksia. Tavoitteiden seuranta tekee mahdolliseksi myös sen, että onnistumisista, tuloksista ja vaikutuksista voidaan viestiä jäsenistölle, rahoittajille ja muille sidosryhmille. Hyvä järjestötoimija asettaa toiminnalleen tavoitteita, seuraa aikaansa ja sen ilmiötä, tekee yhteistyötä ja käyttää varansa taloudellisesti. (RAY:n avustusstrategia 2012–2015 2011.)

Lain ja RAY:n vaatimia tuloksellisuutta, tarkoituksenmukaisuutta ja tavoitteellisuutta voivat organisaatiot pyrkiä osoittamaan hyvin tehdyllä ja ulkopuolisesti tarkastetulla sosiaalisella tilinpäätöksellä. Sosiaalisen tilinpäätöksen teko edellyttää sen tekijältä tuloksellisuutta ja tavoitteellisuutta; budjetointivaiheessa yhdistys asettaa toiminnalleen tavoitteet, jotka pyritään toteuttamaan tilinpitovuoden aikana. Lisäksi sosiaalinen tilinpäätös on hyvä keino sekä rahoittajille että organisaatiolle vuosittaiseen organisaation kehityksen seurantaan.

6 TUTKIMUSMENETELMÄ

Opinnäytetyön toisena tavoitteena oli selvittää avustusten hakijana ja myöntäjänä työskentelevien henkilöiden käsityksiä sosiaalisesta tilinpidosta työkaluna ja sen merkityksestä erityisesti avustusten saamisessa. Opinnäytetyön empiirisessä osassa on selvitetty yhdistyksen edustajan ja rahoittajien edustajien näkökulmia sosiaalisen tilinpidon merkityksestä. Empiirinen aineisto kerätään, jotta löydetään perustellut vastaukset tutkimuskysymykseen.

6.1 Tutkimusmenetelmä ja aineiston keruu

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valittiin puolistrukturoitu teemahaastattelu, jossa haastatteluteemat on suunniteltu etukäteen, mutta jossa tarkat sanamuodot ja kysymysten asettelu ja järjestys vaihtelevat eri haastattelutilanteissa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007.) Lähestymistapana oli laadullinen tapaustutkimus, jossa pyritään tuottamaan syvällistä ja yksityiskohtaista tietoa tutkittavasta tapauksesta. Teemahaastattelu on lomakehaastattelun ja avoimen haastattelun välimuoto. Haastattelun teemat ovat ennalta suunniteltu, mutta tarkkoja kysymyksiä ei ole asetettu. Aihepiirit eli teemat ovat kaikille haastateltaville samoja, mutta niissä liikutaan joustavasti ilman tiukkaa etenemistä. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47–48.)

Menetelmäksi valittiin haastattelu, koska aihe on aika uusi, ja työhön haluttiin saada kerätyksi erilaisia näkökulmia. Haastateltavat valittiin harkinnanvaraisella otannalla. Haastateltaviksi valittiin Setlementti Puijolan rahoittajien eli Kuopion kaupungin ja Raha-automaattiyhdistyksen edustajat, sekä Setlementti Puijolan edustaja. Opinnäytetyötä varten haastateltiin kolmea henkilöä: Setlementti Puijolan SoT®-kirjanpitäjää (Puijolan edustaja), Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminnan kehittämisspällikköä (RAY:n edustaja) ja Kuopion kaupungin asuntotoimen kehityspäällikköä (Kuopion kaupungin edustaja).

Kaikille haastateltaville toimitettiin sähköpostitse etukäteen saatekirjeen mukana haastattelurunko. Tarkoituksena oli toteuttaa haastattelut puhelinhaastatteluina, mutta henkilöille annettiin mahdollisuus myös kirjalliseen vastaamiseen sähköpostitse. Kuopion kaupungin edustajaa haastateltiin kasvotusten, haastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin tekstimuotoon. Kaksi muuta henkilöä vastasivat kirjallisesti sähköpostilla. Haastattelukirjeet lähetettiin viikolla 42 ja vastaukset saatiin viikkojen 43–44 aikana.

Haastatteluissa pääteemoina olivat sosiaalisen tilinpidon hyödyllisyys ja kehittäminen. RAY:n edustaja pohti sosiaalista tilinpitoa yleisestä näkökulmasta, Setlementti Puijolan edustajan näkökulmat rakentuvat Puijolan sosiaalisen tilinpidon ympärille ja Kuopion kaupungin edustaja kertoi asiat sekä yleisestä että Setlementti Puijolan sosiaalisen tilinpidon näkökulmasta.

6.2 Analysointi

Aineiston analysointi tuo selkeyttä ja järjestystä hankittuun aineistoon. Tutkimustulokset muodostuvat aineiston analyysistä ja tulkinnasta. Aineistoa voidaan analysoida eri näkökulmin. Analyysin tekemistä ohjaa tutkimusongelma. Analyysimenetelmiä ovat aineiston sisällön jäsentäminen, kvantifiointi, teemoittelu, tyyppittely ja kielellinen analyysi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Teemoittelu on luonteva tapa lähteä analysoimaan teemahaastattelun tuloksia. Aineisto voidaan järjestellä teemoittain. Teemat voivat muistuttaa haastattelussa käytettyä teemahaastattelurunkoa, mutta esiin voi tulla myös uusia teemoja. Tutkimusaineisto järjestellään pääteemoihin ja edelleen alateemoihin esimerkiksi koodauksen avulla. Apuna voi käyttää tekstinkäsittelyohjelmaa tai teemakortistoja. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tämän tutkimuksen aineiston analysointi aloitettiin lukemalla jokainen haastattelu huolellisesti. Lukiessa pyrittiin löytämään haastatteluissa esiin tulleet keskeiset asiat. Seuraavaksi haastatteluaineistoihin merkittiin vastaukset eri värikoodein ja järjestettiin teemoittain. Lopuksi aineisto analysoitiin haastatteluissa esiin tulleiden teemojen avulla. Pääteemoiksi esiin nousivat sosiaalinen tilinpito työkaluna, oikeanlaisten tavoitteiden asettamisen ja ulkopuolisen tilintarkastuksen tärkeys, sosiaalisen tilinpidon merkitys avustuksia myönnettäessä sekä sosiaalisen tilinpidon haasteet ja kehittäminen.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET, YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Tutkimuksella pyrittiin selvittämään avustusten hakijana ja myöntäjinä työskentelevien henkilöiden näkökulmia sosiaalisesta tilinpidosta ja käsityksiä sen vaikutuksista avustusten myöntämiseen. Tutkimustulokset on esitelty haastatteluissa muotoutuneiden teemojen mukaan. Seuraavassa esittelen tutkimustulokset eli haastateltavien näkemyksiä sosiaalisesta tilinpidosta. Ohessa on myös haastateltavien ajatuksia suorina lainauksina.

7.1 Sosiaalinen tilinpito työkaluna

Kaikki haastateltavat tunsivat sosiaalisen tilinpidon menetelmän työn kautta. Settlementti Puijolan edustaja oli käynyt sosiaalisen tilinpidon kirjanpitäjäkoulutuksen ja Kuopion kaupungin edustaja oli tutustunut työnsä puolesta Settlementti Puijolan sosiaaliseen tilinpäätökseen. RAY:n edustaja oli perehtynyt sosiaaliseen tilinpitoon työsäään ja ollut tekemisissä sosiaalisen tilinpidon asiantuntijoiden kanssa.

RAY:n edustaja tarkensi aluksi haastattelukysymyksissä epähuomiossa hieman harhaanjohtavasti käytettyä termiä 'sosiaalinen tilinpäätös', että se on vain yksi osa ja vaihe koko sosiaalisen tilinpidon prosessia. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut tutkimustuloksiin, vaan jokainen haastateltava ymmärsi tutkimuksen koskevan koko sosiaalisen tilinpidon menetelmää.

Jokainen haastateltava koki sosiaalisen tilinpidon hyvänä ja merkityksellisenä työkaluna. Raha-automaattiyhdistyksen edustajan mukaan sosiaalisesta tilinpidosta on Suomessa kuitenkin toistaiseksi todella vähän tietoa ja siitä puhuminen on epämääräistä. Usein sosiaalista tilinpitoa pidetään arvioinnin ja seurannan menetelmänä, mutta kyseessä on hänen mukaansa enemmänkin toiminnanohjauksen menetelmä, joka koostuu sekä tavoitteiden asettamisesta, muotoilusta ja toteuttamisen seurannasta että tavoiteltavien tulosten saavuttamisesta ja niiden avoimesta raportoinnista. Sosiaalisen tilinpidon merkitys määrittyy sen mukaan, miten sosiaalisen tilinpidon kokonaisuus ja tilinpäätös hoidetaan ja toteutetaan.

senkin kuten kaiken muunkin voi tehdä hyvin tai huonosti. (RAY:n edustaja)

Kuopion kaupungin edustajan mukaan sosiaalinen tilinpito rakentaa luottamusta sidosryhmien, kuten Kuopion kaupungin ja Settlementti Puijolan välillä. Sosiaalisen ti-

linpidon avulla voidaan kontrolloida, että asetetut tavoitteet toteutuvat. Kuopion kaupungin edustajan mielestä sosiaalinen tilinpito antaa kokonaiskuvan toimijasta ja lisää organisaation uskottavuutta. Vaikka Kuopion kaupungin ja Setlementti Puijolan yhteistyö on hyvin tiivistä ilman sosiaalista tilinpitoakin, painotti Kuopion kaupungin edustaja sen olevan tärkeä Setlementti Puijolan kokoiselle suurelle organisaatiolle. Sosiaalinen tilinpäätös antaa hyvän kokonaiskuvan organisaatiosta ja on erityisen hyvä työkalu toiminnan kehittämiseen, koska sillä pystytään määrittelemään tavoitteita ja tuloksia.

erityinen etu mun mielestä tommoselle isolle toimijalle, että kun se paketti tulee niin sen näkee että "ai ne tekee tollastaki, että onpa hyvä juttu". (Kuopion kaupungin edustaja)

Puijolan edustaja on ymmärtänyt, että sosiaalinen tilinpito nähdään hyvänä arvioinnin työkaluna yhteistyökumppanien ja rahoittajien, kuten Kuopion kaupungin ja Raha-automaattiyhdistyksen, keskuudessa. Puijolan rahoittajat ovat olleet erittäin kiinnostuneita näkemään sosiaalisen tilinpäätöksen ja siinä esiin tulleet tulokset. Puijolan edustajan mukaan sosiaalinen tilinpito palvelee myös uusia hankkeita suunniteltaessa. Sosiaalinen tilinpito on hyvä työkalu mietittäessä hankkeen todellisia ja pitkäjänteisiä vaikutuksia sekä sitä, mitä mahdollisia toimintoja hankkeesta jää varsinaisen hankerahoituksen päättyessä.

Sosiaalinen tilinpito on prosessi, jonka kautta voimme yhdistyksessä arvioida, miten olemme saavuttaneet tavoitteemme ja elämmekö setlementtiarvojen mukaisesti. (Setlementti Puijolan edustaja)

Puijolan edustaja arvioi, että Suomessa kolmannen sektorin toiminnan vahvistuminen, yhdistysten tehtäväkentän laajentuminen ja ammatillistuminen sekä yritysten kiinnostus kasvattaa sosiaalista vastuutaan tuovat haasteita esitellä tuloksia entistä laajemmin. Setlementti Puijolalla on halu näyttää ja mitata tuloksia kokonaisvaltaisesti saadakseen tietää vaikutuksensa ja antaa luotettavaa tietoa sidosryhmille ja rahoittajille. Sosiaalinen tilinpito tarjoaa mahdollisuuden organisaation omien tavoitteiden konkretisointiin, arvokeskusteluihin ja osuvien mittauskohteiden määrittelyyn.

7.2 Tavoitteiden asettaminen ja ulkopuolinen tilintarkastus

Jokainen haastateltava painotti, että sosiaalisessa tilinpidossa on erittäin tärkeää osata löytää oikeanlaiset tavoitteet. Tavoitteet ja niitä mittaavat indikaattorit on asetettava huolella; niiden on oltava mitattavissa ja konkreettisia ja niille on löydettävä mit-

tausväline. Puijolan edustajan mukaan indikaattoreilla tuodaan näkyviksi muutoin vaikeasti mitattavissa olevat näkymättömät tulokset.

Budjettiin laaditaan tavoitteet, joilla haetaan olennainen tieto siitä, mitä oikeasti tavoitellaan ja mitä ne merkitsevät organisaation toiminnalle.
(Setlementti Puijolan edustaja)

RAY:n edustajan mukaan konkreettisten tavoitteiden ja niihin liittyvien indikaattorien huolellinen asettaminen tekee sosiaalisen tilinpidon hyödylliseksi ja organisaation toiminnan tavoitteelliseksi. Kuopion kaupungin edustaja totesi oikeanlaisten tavoitteiden tärkeydestä seuraavasti:

hyvää tahtoahan on vaikea seurata, et se pitää olla ihan semmonen konkreettinen asia, määrällinen tai laadullinen jollakin tavalla määritelty.
(Kuopion kaupungin edustaja)

Oikeanlaisten tavoitteiden ja indikaattorien lisäksi myös ulkopuolisen tilintarkastuksen merkitys nousi jokaisessa haastattelussa esille. Tilintarkastus on toteutettava asian-
tuntevasti, ulkopuolisesti ja puolueettomasti, koska se toimii tavoitteellisen toiminnan laadun varmistuksena ja antaa ilmoitetulle tulokselle uskottavuutta. RAY:n edustajan mukaan tilintarkastuksen vakiintuminen ja kehitys edellyttää että sosiaalisen tilinpidon käyttäjiä olisi enemmän.

Sosiaaliseen tilinpitoon liittyvä sosiaalinen tilintarkastus on tosi tärkeä 'ulkopuolinen ja puolueeton' proseduuri, joka toimii monella tapaa myös tavoitteellisen toimintatavan 'laadun varmistuksena'. (RAY:n edustaja)

7.3 Sosiaalisen tilinpidon merkitys avustuksia myönnettäessä

Kuopion kaupungin edustaja arvioi, että sosiaalisella tilinpidolla on myönteinen merkitys rahoituksen myöntämiseen, koska sosiaalinen tilinpito tekee toiminnasta helpommin läpinäkyvää, mahdollistaa kehittymisen seurannan ja lisää toimijan uskottavuutta. Puijolan edustajan mielestä sosiaalinen tilinpito on tällä hetkellä paras menetelmä, jolla voidaan esittää mahdollisimman luotettavasti saatujen avustusten käyttö vastuullisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

RAY:n edustaja totesi, ettei RAY vaadi tai edellytä järjestöjä tekemään sosiaalista tilinpitoa. RAY:n toimintaa ohjaava laki kuitenkin korostaa tulosten ja vaikutusten näkyviin saamista ja avustusehtoihin sisältyykin velvoite tuoda esille toiminnan tulokset.

lisuus. Järjestöjen toiminnoilleen asettamat tavoitteet, toiminnan tavoitteellisuus toimintatapana ja toiminnan laatutekijänä sekä toiminnan aikaansaamat tulokset ovat tärkeitä asioita avustusten saamisessa. RAY:n edustajan mukaan tämä tulee korostumaan tulevaisuudessa yhä enemmän.

7.4 Sosiaalisen tilinpidon kehittäminen ja haasteet

RAY:n edustajan mukaan sosiaalinen tilinpito ei ole ainoa tapa tuoda esille organisaation tuloksia ja vaikutuksia. Tärkeintä on miettiä mitä halutaan saada aikaan, muotoilla tavoitteet mahdollisimman konkreettisesti ja pyrkiä toiminnalla toteuttamaan asetetut tavoitteet. Silloin toiminnan tuloksista voidaan tehdä havaintoja ja todentaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen. RAY:n edustaja korostaa, että vaikka nämä toteutettaisiinkin jollakin toisella tavalla, ei se vähennä sosiaalisen tilinpidon arvoa.

En pysty nimeämään mitään menetelmää, joka olisi parempi, mutta toisaalta en pidä yhtään mahdottomana, että jollain muullakin tavalla toimittaessa tulosten ja vaikutusten näkyviin saamisen voi toteuttaa.
(RAY:n edustaja)

Kuopion kaupungin edustajan mukaan jo ennen Setlementti Puijolan sosiaalista tilinpitoa on yhteistyö ollut vuorovaikutteista Kuopion kaupungin ja Setlementti Puijolan kesken. Kuopion kaupungin organisaatiouudistuksen myötä yhteistyö kaupungin ja Setlementti Puijolan välillä tulee tulevaisuudessa olemaan kuukausittaista. Kuopion kaupungin edustaja näkeekin perinteisen kuukausiraportoinnin olevan vaihtoehto sosiaaliselle tilinpidolle. Tästä huolimatta hän näkee sosiaalisen tilinpidon olevan merkittävä varsinkin laadullisten tavoitteiden puolella. Talous- ja toimintaluvut eivät välttämättä kerro mitään, joten sosiaalisen tilinpidon esille tuoma laadullinen mittaus on Kuopion kaupungin edustajan mielestä erittäin hyvä asia. Puijolan edustaja muistutti, että sosiaalista tilinpitoa suoritetaan rinnakkain taloudellisen tilinpidon ja toimintasuunnitelman kanssa, jolloin annetaan rahoittajille positiivinen viesti hakijan ammatillisuuden ja osaamisen tasosta.

RAY:n edustajan mukaan sosiaalinen tilinpito on Suomessa varhaisvaiheessa, ja koulutus sekä osaaminen ovat vielä vähäistä. Hän arveli, että yleistyessään sosiaalinen tilinpito tulee vielä kehittymään. Erityyppiset järjestöt tulevat kehittämään siitä itselleen sopivia versioita, mikä tulee lisäämään keskustelua, mikä taas tulee edistämään menetelmän kehitystä.

Myös Kuopion kaupungin edustajan mielestä sosiaalinen tilinpito on luomisen vaiheessa. Hän painotti, että sosiaalinen tilinpito on Settlementti Puijolassakin aika uusi menetelmä, eikä vertailua vielä kunnolla voida tehdä. Tärkeää hänen mielestään on sidosryhmien, kuten rahoittajan ja rahoitettavan kohteen yhteistyö: tavoitteet pitää asettaa yhdessä. Ensimmäinen sosiaalinen tilinpäätös onkin harjoittelukappale, ja kun nähdään miten se palvelee, voidaan sosiaalista tilinpitoa kehittää vielä paremmaksi.

se että siitä löytyy kehittämistä ja paikkaamista ja virittämistä niin se oikeestaan niinku osottaa sen yhteistyön laatua, positiivisessa mielessä.

(Kuopion kaupungin edustaja)

Puijolan edustaja muistutti, että sosiaalisen tilinpidon prosessissa näkyville tuodaan ne tulokset, jotka organisaatio haluaa näytettävän. Vaarana onkin, että monet tärkeät tavoitteet jäävät valintojen ulkopuolelle ja niiden edelleen kehittäminen jää vähemmäksi tai loppuu kokonaan. Hänen mukaansa sidosryhmillä on keskeinen asema sosiaalisessa tilinpidossa. Jokainen tärkeä sidosryhmä on huomioitava ja saatava kiinnostumaan sosiaalisesta tilinpidosta. Haasteena on saada myös henkilökunta motivoitumaan. Organisaation johdolle sosiaalinen tilinpito voi olla tärkeä ja huomionarvoinen, mutta myös muu henkilöstö on avainasemassa koko prosessin ajan. On siis tärkeää motivoida ja kannustaa henkilökuntaa, jotta sosiaalinen tilinpito onnistuu.

Puijolan edustaja painotti sosiaalisen tilinpidon vaativan paljon suunnittelua, organisoitua, vanhojen materiaalien ja muistiinpanojen etsimistä sekä kaavakkeiden laatimista ja tulosten analysointia. Haasteena on saada sosiaalisesta tilinpidosta riittävän laaja, kokonaisvaltainen, läpinäkyvä ja rehellinen. Puijolan edustaja muistutti myös, että sosiaalinen tilinpito vaatii paljon paneutumista ja monta työtuntia, jotta saadaan selkeä kokonaiskuva organisaation menneen vuoden yhteiskunnallisista asioista.

7.5 Tutkimuksen yhteenveto ja päätelmät

Opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteena oli selvittää sosiaalisen tilinpidon parissa avustusten hakijana ja myöntäjänä työskentelevien näkemyksiä sosiaalisesta tilinpidosta ja sosiaalisen tilinpäätöksen merkityksestä avustusten saamisessa. Tutkimustulosten perusteella muodostui käsitys siitä, kuinka tärkeänä ja hyödyllisenä menetelmänä sosiaalista tilinpitoa pidetään sekä Settlementti Puijolassa että sitä rahoitavissa organisaatioissa.

Opinnäytetyön teoriaosuuden ja empiirisen tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että sosiaalinen tilinpito on hyvä menetelmä tuomaan esille organisaatiossa muuten helposti näkymättömäksi jäävät, laadulliset asiat. Vaikka sosiaalinen tilinpito on vapaaehtoista, pidetään organisaatioissa tärkeänä tulosten kokonaisvaltaista todentamista ja tavoitteiden konkretisoimista.

Empiirisessä tutkimuksessa sosiaalisen tilinpidon avainasioiksi nousivat oikeanlaisten tavoitteiden asettaminen ja ulkopuolisen tilintarkastuksen tärkeys. Tutkimustulokset osoittavat, että sosiaalisella tilinpidolla on suuri merkitys, kunhan se tehdään kunnolla ja laadun varmistamisesta huolehditaan ammattimaisella tilintarkastuksella. Vaikka rahoittaja ja rahoitettava kohde olisivatkin kuukausittain vuorovaikutuksessa, on sosiaalisella tilinpidolla suuri merkitys organisaation kokonaiskuvan kannalta.

Tutkimuksessa kävi ilmi, että avustuksia haettaessa ja myönnettäessä sosiaalisella tilinpidolla on myönteisiä vaikutuksia, mutta sosiaalinen tilinpito on edelleen vapaaehtoista, eivätkä rahoittajat edellytä tai vaadi sitä tekemään. Sosiaalinen tilinpito tuo kuitenkin organisaation toimintaa tavoitteellisemmaksi, mahdollistaa kehittymisen seurannan ja lisää toimijan uskottavuutta, jolloin avustusten myöntämisen kriteerit täyttyvät organisaatiossa ehkä helpommin. Tulevaisuudessa avustuskriteerit voivat olla nykyistäkin tiukemmat ja organisaatioiden toiminnan tulokset ja vaikutukset yhä tärkeämpiä myönnettäessä rahoitusta. Silloin huolellisesti tehdystä sosiaalisesta tilinpidosta on varmasti hyötyä ja useamman vuoden sosiaalisista tilinpäätöksistä nähdään, kuinka organisaation toiminta on kehittynyt.

Tutkimuksen perusteella voidaan todeta, että sosiaalisen tilinpidon menetelmä on Suomessa vielä varhaisvaiheessa. Jotta menetelmä kehittyisi, tarvitaan lisää sosiaalisen tilinpidon käyttäjiä ja lisää käyttövuosia. Tutkimuksen tulokset antavat kuvan siitä, että sosiaalinen tilinpito on tullut organisaatioihin jäädäkseen ja tulevaisuudessa se tulee yleistymään. Esimerkiksi RAY:n avustusten saamisen edellytykset, kuten toiminnalle asetetut tavoitteet ja toiminnan tavoitteellisuus tulevat korostumaan tulevaisuudessa, jolloin sosiaalisen tilinpidon merkitys työkaluna kasvaa. Muiden mittareiden, kuten taloudellisen tilinpidon rinnalla kulkee sosiaalinen tilinpito, ja sen asema tulee vahvistumaan.

7.6 Tutkimuksen luotettavuus

Luotettavuuden arviointi on keskeinen osa tutkimustyötä, sillä tutkimukselle on asetettu tiettyjä normeja ja arvoja, joihin sen tulisi pyrkiä. Laadullisen tutkimuksen pätevyyttä ja luotettavuutta ei kuitenkaan voida arvioida samalla tavalla kuin määrällisessä tutkimuksessa. Pätevyys laadullisessa tutkimuksessa voidaankin ymmärtää uskotavuudeksi ja vakuuttavuudeksi. Laadullisen tutkimuksen tulokset eivät esimerkiksi saa olla sattumanvaraisia ja tutkimuksessa käytetyillä menetelmillä on voitava tutkia sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitus tutkia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Eräs näkökulma laadulliseen tutkimuksen luotettavuuteen liittyen on yleistettävyyks tai siirrettävyys, eli ovatko tutkimuksen tulokset yleistettävissä tai siirrettävissä muihin kohteisiin tai tilanteisiin, kuten laajempaan perusjoukkoon. Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös harkinnanvarainen otanta, koska luotettavuuteen vaikuttaa olennaisesti se, keneltä tieto on kerätty. Haastattelun videoimisella tai nauhoittamisella voidaan lisätä luotettavuutta, sillä tallenteiden avulla muutkin kuin tilanteessa läsnä ollut tutkija voivat analysoida aineistoa ja vertailla havaintojaan. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tutkimusta tehdessä on huomioitava, että tutkimukseen osallistuvat eivät välttämättä puhu kaikissa tilanteissa yhdenmukaisesti, eli kielenkäyttö ja puhutavat ovat tilannesidonnaisia. Esimerkiksi arkoja tai henkilökohtaisia aiheita tutkittaessa haastateltavat saattavat pyrkiä vastaamaan sosiaalisesti hyväksyttävällä tavalla. Tutkimusta ja tuloksia on pystyttävä tarkastelemaan kriittisesti ja arvioivasti. Tutkimustulokset on syytä perustellen kirjoittaa auki, kategorisoida ja koodata. Haastattelut on hyvä testata ja harjoitella etukäteen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tapaustutkimus. Tutkimusta varten haastateltiin kolmea henkilöä. Haastateltavat henkilöt valittiin, koska he tuntevat työnsä puolesta sosiaalisen tilinpidon menetelmän. Yksi haastateltavista on Settlementti Puijolan edustaja ja kaksi haastateltavista työskentelee organisaatioissa, jotka myöntävät avustuksia Settlementti Puijolalle. Tutkimuksen luotettavuutta heikentää haastateltavien pieni määrä. Tulokset eivät täten voi olla yleistettävissä. Haastattelurunkoa eikä kysymyksiä testattu etukäteen, mikä osaltaan pienentää tutkimuksen luotettavuutta ja pätevyyttä.

Toisaalta tutkimuksen luotettavuutta lisää se, että henkilöt valittiin harkinnanvaraisella otannalla. Haastateltavat saivat etukäteen haastattelurungon, jossa oli lueteltu haastatteluteemat kysymyksineen. Jokainen haastateltava korosti sosiaalisen tilinpidon merkittävydessä samoja asioita, joten voidaan olettaa, että tutkimustulos on pätevä. Haastattelun luotettavuutta lisää myös se, että kasvotusten tapahtuva haastattelu nauhoitettiin ja kuunneltiin useaan kertaan, ja tekstimuotoisena toimitetut haastattelut luettiin myös useaan kertaan. Tutkimuksen aihe on yleinen, eikä henkilökohtainen haastateltaville, joten voidaan olettaa, että haastateltavat puhuivat totta.

8 POHDINTA

Tässä opinnäytetyössä esiteltiin Suomessa toistaiseksi aika tuntematon sosiaalisen tilinpidon menetelmä, jolla organisaatiot saavat usein näkymättömiksi jäävät sosiaaliset tulokset esitettyä luotettavasti esimerkiksi rahoittajilleen ja muille yhteistyökumppaneille. Sosiaalinen tilinpito sopii myös yrityksille, jotka haluavat tuoda esille sosiaalista vastuutaan. Sosiaalisesta tilinpidosta ei liiketalouden puolella ole vielä opinnäytetöitä, joten tämä opinnäytetyö toimii sosiaalisen tilinpidon menetelmän esittelijänä.

Vuosi vuodelta kolmannen sektorin toiminta ja asema vahvistuu yhteiskunnassamme. Kolmas sektori tekee erityistä hyvää usein ilman rahallista korvausta tai ajattelematta kuuluuko asia juuri sille toimijalle vai ei. Vuosi 2011 on Euroopassa vapaaehtoistoinnin vuosi. Vapaaehtoistyöstä ei usein makseta palkkaa, mutta sen vaikutukset ovat suuret niin vapaaehtoistyön tekijälle, kohteelle kuin yhteiskunnallekin. On hyvä, että löytyy menetelmä, jossa vaikutuksia saadaan mitattua ja esitettyä uskottavasti ja luotettavasti.

Opinnäytetyön prosessin aikana pohdin tuottaako sosiaalinen tilinpäätös tarpeeksi tietoa lukijalleen. Mitä organisaatio tekee, jos asetettuja tavoitteita ei saavutetakaan? Pohditaanko organisaatiossa tarpeeksi sitä, miksi asetetut tavoitteet jäi saavuttamatta? Sosiaalisissa tilinpäätöksissä, joihin tutustuin, ei tuloksia analysoitu millään tavalla. Tämä voisi olla yksi kehittämiskohde sosiaalisen tilinpidon menetelmään. Tilinpäätöksen lopussa voisi olla oma lukunsa tavoitteille, jotka jäivät saavuttamatta. Luvussa pohdittaisiin, miksi tulos jäi tavoitteestaan ja miten ensi vuonna nämä tavoitteet saataisiin saavutettua. Myös sosiaalisen tilinpäätöksen luettavuus vaatii kehittämistä. Sosiaalinen tilinpäätös on aika sekava niin Settlementti Puijollalla kuin useilla muillakin organisaatioilla.

Tälle opinnäytetyölle asetetut tavoitteet toteutuivat osittain. Ensimmäisenä tavoitteena oli esitellä sosiaalisen tilinpidon menetelmä, ja tämä tavoite toteutui mielestäni hyvin. Sosiaalisen tilinpidon menetelmä ja vaiheet on kuvattu selkeästi ja teoriaa on täydennetty Monikulttuurikeskus Kompassin sosiaalisilla tavoitteilla. Toinen tavoite oli tutkia avustusten hakijan ja myöntäjien käsityksiä sosiaalisesta tilinpidosta ja sen merkityksestä erityisesti avustusten saamisessa. Empiirinen aineisto jäi opinnäytetyössä tavoiteltua pienemmäksi. Haastattelupyynnöt lähetettiin kuudelle henkilölle, joista kolme vastasi ja suostui haastatteluun. Haastattelu saatiin kuitenkin monipuoliseksi, koska jokainen haastateltava edusti eri organisaatiota. Vaikka otanta oli todella

pieni kolmella haastateltavalla, antoi haastattelu kuitenkin sen tärkeimmän vastauksen; sosiaalinen tilinpito on hyödyllinen menetelmä ja jäämässä pysyväksi osaksi organisaatioiden toimintaa.

Toimeksiantajalle tämä opinnäytetyö toimii perehdyttämisoppaana sosiaalisen tilinpidon menetelmään uusille työntekijöille. Lisäksi toivon opinnäytetyöni lisäävän keskustelua Setlementti Puijolassa sosiaalisen tilinpidon hyödyllisyydestä ja kehittämisestä. Teoreettinen tutkimus ja empiirinen aineisto tukevat käsitystäni siitä, että sosiaalinen tilinpito on erittäin hyödyllinen menetelmä ja se on tullut osaksi organisaatioiden toimintaa. Sosiaalisen tilinpidon työstämistä ja kehittämistä kannattaa edelleen jatkaa setlementeissä.

Monikulttuurikeskus Kompassin ja Setlementti Puijolan ennaltaehkäisevä toiminta syrjäytymistä vastaan ja työ sosiaalisen hyvinvoinnin lisäämiseksi on todella arvokasta. Voimme Kuopiossa olla ylpeitä, että meiltä löytyy tällainen keskus, joka tarjoaa maahanmuuttajille paikan toteuttaa itseään ja toisaalta meille suomalaisille mahdollisuuden tutustua eri kulttuureihin. Se, että Setlementti Puijola on vielä oman hyvän työnsä lisäksi ottanut Kuopiossa edelläkävijänä käyttöönsä sosiaalisen tilinpidon menetelmän, on myös mainitsemisen arvoinen asia. Tämän opinnäytetyön varsinaisten tavoitteiden lisäksi toivon tuoneeni esille myös toimeksiantajayhdistyksen tekemää hyvää työtä.

Oma opinnäytetyöprosessi

Opinnäytetyöprosessini alkoi helmikuussa 2011, jolloin otin yhteyttä Kompassin silloiseen projektikoordinaattoriin. Kyselemäni opinnäytetyön aihe oli jo mennyt toiselle opiskelijalle, mutta minulle ehdotettiin, että voisin tehdä opinnäytetyön liittyen sosiaaliseen tilinpitoon. Aihe oli minulle täysin vieras, mutta kuulosti erittäin mielenkiintoiselta ja yhteiskunnallisesti tärkeältä, joten tartuin haasteeseen. Kevät ja kesä vierähtivät sosiaalisen tilinpidon ideaan tutustuen lähinnä englanninkielistä materiaalia lueskellen. Syyskuussa aloin tehdä opinnäytetyötä kokopäiväisesti ja valmiina se oli marraskuussa 2011.

Opinnäytetyön tekeminen oli todella haastavaa mutta usein myös mukavaa ja palkitsevaa. Olen erittäin tyytyväinen, että sain tehdä opinnäytetyöni juuri tästä aiheesta ja avata polkua uudelle aiheelle ja ehkä myös seuraavalle opiskelijalle, joka tekee opinnäytetyön sosiaaliseen tilinpitoon pohjautuen.

Nyt jälkiviisaana voi todeta, että tämän opinnäytetyön luotettavuutta saattaa hieman heikentää se, että sosiaalisen tilinpidon ja sosiaalisen tilinpäätöksen termit menivät opinnäytetyössä välillä sekaisin. Haastattelurungossa painotettiin epähuomiossa termiä 'sosiaalinen tilinpäätös', vaikka haastattelun tarkoitus oli tutkia nimenomaan sosiaalista tilinpitoa kokonaisuudessaan. Yksi haastateltava tämän huomasi ja mainitsi asiasta. Sosiaalinen tilinpito on siis koko prosessi ja sosiaalinen tilinpäätös vain yksi osa sitä. Tästä lapsuksesta huolimatta jokainen haastateltava vastasi kysymyksiin käyttäen termiä 'sosiaalinen tilinpito', joten tämä virhe ei vaikuttanut tutkimustuloksiin.

Jatkotutkimuksiksi ehdotan syvempiä tutkimuksia sosiaalisesta tilinpidosta. Tutkia voisi millaisia säästöjä ja kuinka paljon kertyy vapaaehtoistyöllä esimerkiksi kunnalle. Tai voitaisiin tehdä vertailututkimus Suomessa tehtävistä sosiaalisista tilinpäätöksistä. Settlementtien alkuperäiseen tavoitteeseen alkaa tekemään sosiaalista tilinpitoa kuuluu myös se, että sosiaalinen tilinpito tulisi lisäämään settlementtien välistä yhteistyötä. Olisi erittäin mielenkiintoista tutkia, toteutuiko tämä tavoite. Sosiaalisen tilinpidon menetelmä on erittäin mielenkiintoinen ja ajankohtainen, joten suosittelen sitä ilomielin opinnäytetyön aiheeksi ja organisaatioihin käytettäväksi menetelmäksi.

LÄHTEET

Aittokallio, 2010. *Asiakaspalautteen keruumenetelmät Naistarin sosiaalisen tilinpidon indikaattoreihin*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Pori. Saatavissa: <https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/23961/opinnaytetyonaistari2010.pdf?sequence=1>.

Arpajaislaki L 2001/1047. Finlex. Lainsäädäntö [viitattu 1.10.2011]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011047?search%5Btype%5D=piika&search%5Bpika%5D=arpajais>.

Björk, Håkan 2011. Tilintarkastaja. Settlementti Puijola. Kuopio 13.5.2011. Kokous.

Björk, H. & Siltanen, T. 2005. *Sosiaalinen tilinpito. Menetelmä sosiaalisten ja yhteiskunnallisten tulosten mittaamiseksi ja esittämiseksi*. [verkkojulkaisu]. SoT käsikirja. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: <http://www.maaseutuplus.fi/files/download/SoT-kasikirja-20060320-3.pdf>.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. *Tutki ja kirjoita*. 13. painos. Helsinki: Tammi.

Hokkanen, J., Kettunen, A. & Piirainen, K. 2005. *Järjestöjen toiminnan yhtiöittäminen - syitä ja seurauksia*. [verkkodokumentti]. Julkaisu 2005:13. Helsinki: Oikeusministeriö. Saatavissa: <http://www.om.fi/Etusivu/Julkaisut/Julkaisuarkisto20022009/Julkaisuja/Julkaisujenarkisto/Oikeusministerionjulkaisuja2005/1146558418697>.

Hyyppä, M. 2002. Yhteisöllisyys eli sosiaalinen pääoma. Teoksessa Hyyppä, M. (toim.), *Elinvoimaa yhteisöstä Sosiaalinen pääoma ja terveys*. Jyväskylä: PS-Kustannus, 48-62.

Hyyppä, M. 2008. *Yhteisöllisyydestä pääomaa, voimavaroja ja elinvuosia*. [verkkodokumentti]. Tuki- ja liikuntaelinten hyvinvoinnin tietopankki 1/2008. [viitattu 7.10.2010]. Saatavissa: <http://www.tule-tietopankki.fi/tule-terveyden-tukipilarit/henkinen-hyvinvointi/havahtuminen-motivoituminen-ja-v/yhteisollisyydesta-paaomaa-voima/>.

Kajanoja, J. 2002. Sosiaalisten normien taloudellinen merkitys. Esimerkkeinä syrjäytyminen ja päivähoito. Teoksessa Ruuskanen, P. (toim.), *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi*. Jyväskylä: PS-kustannus, 181-199.

Kajanoja, J. 2005. *Mitä on hyvinvointi?* [viitattu 01.09.2011]. Tilastokeskus 2005. [verkkodokumentti] Saatavissa: http://www.stat.fi/tup/kuntapuntari/kuntap_3_2005_hyvinvointi.html.

Kompassin www-sivut. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: <http://www.puijola.net/kompassi/>.

Koskimies, T. 2009. Sosiaalinen tilinpito parantaa tulosten arviointia. *Settlementti - liike on ihmisen muotoinen*. [verkkolehti]. 2009, nro 3. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: http://www.settlementti.fi/files/196/Settlementtilehti_3.09.pdf.

Kuopion kaupungin avustusohje kansalaistoiminnan tukemiseen. 2011. Kuopion kaupunki. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: http://www.kuopio.fi/c/document_library/get_file?uuid=5e1bcbfb-2f11-46be-86a6-c297fac946f8&groupId=12092.

Kuopion kaupungin kansalaisjärjestöstrategia ja avustustoiminnan periaatteet. 2007. Kansalaisjärjestöstrategiatyöryhmä. [verkkojulkaisu]. Kuopio. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: [http://w3.kuopio.fi/attachments.nsf/Files/251007112525242/\\$File/kansalaisjarjestostrategia.pdf?OpenElement](http://w3.kuopio.fi/attachments.nsf/Files/251007112525242/$File/kansalaisjarjestostrategia.pdf?OpenElement).

Kuopion kaupungin strategia vuoteen 2020. Kuopion kaupunki kaupunginvaltuusto 2010. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: http://www.kuopio.fi/c/document_library/get_file?uuid=d7393638-1371-44a2-ac8d-ba90852c42a0&groupId=12167.

Kuopion kaupunki talousarvio 2011. [verkkojulkaisu]. Toiminta- ja taloussuunnitelma. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: http://www.kuopio.fi/c/document_library/get_file?uuid=9bd3a9c5-bb5f-42d2-8946-0b25f621c476&groupId=12167.

Laasanen, J. 2011. *Vapaaehtoistyön kansantaloudelliset vaikutukset*. Helsingin yliopisto. [viitattu 01.09.2011]. Ruralia-instituutti. Raportteja 70. [verkkodokumentti.] Saatavissa: <http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Raportteja70.pdf>.

Laki raha-automaattivastuksista L 2001/1056. Finlex. Lainsäädäntö. [viitattu 11.10.2011]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20011056>.

Lönnqvist, A., Kujansivu, P., Antola, J. 2005. *Aineettoman pääoman johtaminen*. Tampere: JTO-Palvelut Oy.

Maailman terveysjärjestön www-sivut. 2011. World Health Organization [viitattu 1.9.2011]. Saatavissa: <http://www.who.int/suggestions/faq/en/index.html>.

Malmi, T., Peltola J. & Toivanen, J. 2006. *Balanced Scorecard - Rakenna ja sovelleta tehokkaasti*. Jyväskylä: Talentum.

Merenmies, J. & Sevón, P. 2007. *Vastuunkantaja. Opas sosiaaliseen tilinpitoon sosiaalisesti työllistävälle organisaatioille*. [verkkojulkaisu]. [viitattu 10.10.2010]. Saatavissa: http://www.syfo.fi/forum/vastuunkantaja_opas.pdf.

Moilanen, S. 2007. *Avustustoiminnan vaikuttavuutta ja vastikkeellisuutta etsimässä Kuopion kaupungin avustustoiminta vuosina 1999–2004*. Savonia-ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Kuopio.

Näky 2 - hanke 2011. [viitattu 24.10.2011]. Saatavissa: <http://www.xn--nky2-loa.fi/index.html>.

Parkkonen, K. 2010. *Sosiaalisen tilinpidon kaavio*. Settlementti Puijolan sosiaalinen tilinpäätös 2010. Sivu 8. [Viitattu 09.10.2011]. Saatavissa: http://www.puijola.net/images/Puijolan_tilinpaatos_2010.pdf.

Piirainen, K., Kuvaja-Köllner, V., Hokkanen, J., Mannelin, K. & Kettunen, A. 2010. *Järjestöjen vaikutukset Arvioinnin kehittämistä kolmessa kuopiolaisessa järjestössä*. Diakonia-ammattikorkeakoulu [viitattu 30.09.2011]. Saatavissa: http://www.diak.fi/files/diak/Julkaisutoiminta/B_42_ISBN_9789524930970.pdf.

Raha-automaattiyhdistyksen avustusstrategia 2012-2015. [viitattu 05.09.2011]. Saatavissa: https://www.ray.fi/sites/default/files/news/2777NG-Avustusstrategia_2012-2015.pdf.

Rastas, T. & Einola-Pekkinen, V. 2001. *Arvoa aineettomasta pääomasta*. Tampere: Tammi.

Ruuskanen, P. 2002. Sosiaalinen pääoma hyvinvointipoliittisessa keskustelussa. Teoksessa Ruuskanen, P. (toim.), *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi*. Jyväskylä: PS-kustannus, 5-27.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto* [verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. [Viitattu 6.11.2011.] Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>

Setlementtiliiton www-sivut. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: <http://www.setlementti.fi/>.

Setlementti Puijolan www-sivut. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: <http://www.puijola.net/index.php>.

Setlementti Puijolan sosiaalinen tilinpäätös 2010. [Viitattu 10.10.2011] Saatavissa: http://www.puijola.net/images/Puijolan_tilinpaaotos_2010.pdf.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2005. *Sosiaali- ja terveydenhuollon lakisääteiset palvelut*. [verkkójulkaisu]. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2005:7. [viitattu 10.10.2011]. Saatavissa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3673.pdf&title=.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2011. *Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen*. [viitattu 10.10.2011] Saatavissa: <http://www.stm.fi/hyvinvointi>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2011. *Vaikutusten ennakoarviointiin liittyviä termejä*. [verkkodokumentti]. [viitattu 01.09.2011]. Saatavilla: <http://info.stakes.fi/iva/FI/Mita/termeja.htm>.

Vepsäläinen, E. 2010. *Kuuluuko ihmisen ääni?: Sosiaalisen tilinpidon pilotointi Pohjois-Uudenmaan työvoiman palvelukeskuksen Way-hankkeessa*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpää. Saatavilla: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22585/Vepsalainen_Elina.pdf?sequence=1

SÄHKÖPOSTIVIESTI HAASTATELTAVILLE

Otsikko: Haastattelupyyntö sosiaalinen tilinpäätöksen merkityksestä

Hei!

Olen Savonia-ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelija, ja teen opinnäytetyötä kuopiolaiselle Setlementti Puijolalle sosiaalisen tilinpäätöksen merkityksestä.

Kerään opinnäytetyöhöni näkökulmia rahoittajilta ja Setlementti Puijolalta, ja siksi lähestyn nyt Sinua. Sopisiko, että haastattelin Sinua opinnäytetyötäni varten? Aiheena haastatteluissa on sosiaalisen tilinpidon menetelmän merkitys avustusten hakemiseen, myöntämiseen ja saamiseen. Näkökulmasi on työni kannalta erittäin tärkeä minulle.

Haastattelu on tarkoitus toteuttaa puhelinhaastatteluna viikon 43 aikana. Tulen nauhoittamaan puhelut. Haastatteluaineisto tulee vain omaan käyttööni opinnäytetyötäni varten, ja hävitän aineiston opinnäytetyöni valmistuttua. Jos koet helpommaksi vastata kysymyksiin sähköpostitse, sekin onnistuu. Haastattelurunko ja kysymykset ovat tämän sähköpostin liitteenä.

Jos Sinulle ei haastattelu jostain syystä sovi, ilmoittaisitko minulle, kehen muuhun voisin organisaatiossanne olla yhteydessä?

Ilmoitathan myös mikä soittoaika Sinulle viikolla 43 parhaiten kävisi.

Syksyisin yhteistyöterveisin

Katri Barbatkov,
tradenomiopiskelija
Savonia ammattikorkeakoulu
p. 0xx xxx xxxx
xx.xx@edu.savonia.fi

HAASTATTELURUNKO HAASTATELTAVILLE

HAASTATTELURUNKO

1) **Kokemukset** sosiaalisesta tilinpäätöksestä työkaluna

- kuinka hyvin tunnet sosiaalisen tilinpäätöksen menetelmän?
- millainen työkalu sosiaalinen tilinpäätös mielestäsi on?
- tuoko sosiaalinen tilinpäätös mielestäsi esille toiminnan tavoitteellisuuden? (Setlementti Puijolassa)

2) Sosiaalisen tilinpäätöksen **hyödyllisyys**

- kuinka hyödylliseksi menetelmäksi koet sosiaalisen tilinpäätöksen tulosten osoittamisessa?
- mikä ja kuinka suuri merkitys sosiaalisella tilinpäätöksellä on avustusten hakemisessa ja saamisessa?
- koetko jonkin muun menetelmän paremmaksi? Minkä?

3) Sosiaalisen tilinpäätöksen **kehittäminen**

- kuinka sosiaalista tilinpitoa ja tilinpäätöstä voisi mielestäsi kehittää eteenpäin?

